

Djuravdelningen

Bilaga till checklista - Hund

Foto: Alexandre Barchiesi

Fastställt den 23 januari 2024

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Inledning	6
Väglidningens utformning	7
En tydligare veterinärroll i de nya föreskrifterna.....	8
Burvila	8
Stöd för kompetensförsörjning	8
Stöd i avelsfrågor	8
Vad är tillfälligt?	9
Hund 1. Kraven avseende grupphållning eller att hundar vid behov kan hållas åtskilda är uppfyllda.....	11
Hund 2. Klor inspekteras regelbundet och klipps vid behov	12
Hund 3. Hundens hull är godtagbart	13
Hund 4. Hunden/hundarna hålls tillfredställande rena och får nödvändig pälsvård	14
Hund 5. Rastning av hund sker regelbundet i lämplig utsträckning	15
Hund 6. Förvaringsutrymmena hålls tillfredställande rena och renhållning sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls.....	18
Hund 7. Utrymmen för hunden/hundarna har mått enligt gällande föreskrifter	19
Liggplatser	19
Tillgänglig area	19
Fri tillgång till kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen.....	19
Tillräckligt dränerad mark	20
Avvikelse från måttföreskrifterna	20
Hund 8. Begränsningar av rörelsefrihet för hund följs av djurhållaren	21
Hund 9. Kraven kring uppbinding av hund inomhus och utomhus är uppfyllda....	23
Hund 10. Förbudet mot stackelhalsband och förbudet mot utrustning som ger hunden en elektrisk stöt efterlevs av djurhållaren	24
Hund 11. Digivande tikar och valpar har tillgång till en lugn och ostörd plats. Tiken har tillgång till en plats oåtkomlig för valparna	25
Hund 12. Hunden/hundarna hålls i en miljö och har miljöberikning som är anpassad till djurslaget.....	25
Siktbarriärer i hundstall.....	26
Hund 13. Utrymmena är rymningssäkra. Mellanrum i galler, nät och andra anordningar är konstruerade och anpassade till hundarna så att de inte kan tränga sig ut eller fastna	27
Hund 14. Förutsättningar finns att rädda hundarna ur hundstallet vid brand och djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förebygga risk för brand i stallet.....	28
Godtagbara förutsättningar att rädda djur vid brand	29
Förebygga risk för brand i hundstallar	29

Hund 15. Den tillståndspliktiga anläggningen har, om det är aktuellt, utrymme för foder och foderhantering, bad- och skötselmöjlighet samt utrymme för att ta hand om hundar som behöver särskild vård	30
Hund 16. Hunden/hundarna hålls i ett klimat som är anpassat efter varje djurs behov och till djurhållningsformen. Djuren utsätts endast tillfälligtvis för luftföroreningar	31
Luftkvalitet	31
Temperatur	32
Hund 17. Hundar som hålls utomhus har ett efter sitt behov anpassat skydd mot stark värme, nederbörd, fukt, blåst och kyla	33
Hund 18. Endast hundar lämpade för utevistelse under den kalla årstiden hålls utomhus dygnet runt under vintertid.....	34
Hund 19. Kraven på rastgårdens utformning är uppfyllda	35
Utsiktspost.....	35
Hund 20. Då utomhustemperaturen är under noll ges djur som hålls helt eller delvis utomhus ljummet vatten minst 2 gånger per dygn	36
Behov av vatten och fri tillgång till vatten.....	36
God kvalitet	36
Tilldelning av vatten vid kallt klimat.....	36
Riskdjur	37
Hund 21. Hunden/hundarna ges möjlighet till ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten.....	37
Hund 22. Hunden/hundarna ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel som främjar deras hälsa	38
Hund 23. Hunden/hundarna har fri tillgång till rent dricksvatten	39
Hund 24. Kraven kring avel är uppfyllda	39
Avelsdjurets allmänna förutsättningar	39
Genetiska, beteendemässiga och övriga förutsättningar för att använda en hund i avel.....	40
Övrig reglering.....	41
Hund 25. Kravet på att valparna inte skiljs från tiken annat än temporärt, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad följs.....	42
Hund 26. Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.....	43
Hund 27. Den som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillgång till tillräcklig personal för att säkerställa hundarnas välfärd	44
Brist på personal eller på brist på kompetens?	45
Hund 29. Kravet kring munkorg är uppfyllt.....	45
Hund 30. Personen som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillräcklig kompetens som förvärvats genom utbildning eller motsvarande erfarenhet	46
Kompetenskrav	47
Igångsättning.....	47

Proportionerlig bedömning av kunskapskrav	47
Djurhälsan	48
Hund 31. Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?	48
Kryssa "Ja" i checklisten.....	49
Kryssa "Nej" i checklisten om du har upptäckt andra djurskyddsbrister som rör hundhållningen	49
Hund 32. Finns eller söks tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen.....	49
Förmedling eller försäljning av hundar?	50
Hund 33. Kan sökanden anses vara lämplig att bedriva verksamheten?	52
Hund 34. Tillsyn sker av hundarna i tillräcklig omfattning.	52
Hund 35. Sjuka/skadade hundar ges nödvändig vård. Ev. veterinär som anlitas .	54
Hund 36. Avlivning av hundar sker enligt gällande föreskrifter och utan onödigt lidande för hunden.....	55
Hund 37. Belysning finns så att tillsyn och skötsel av hundar kan ske utan svårigheter.....	55
Hund 38. Kravet på insläpp av dagsljus är uppfyllt	55
Hund 39. Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som hundar kan nå har skydd eller är utformade så att skaderisk inte föreligger	56
Skydd för fönster eller andra dagsljusinsläpp	56
Denna kontrollpunkt innehåller även vägledning om övriga skaderisker som behöver uppmärksammas i ett inomhusutrymme	57
Elstängsel.....	57
Hund 40. Buller i hundutrymmet har en godtagbar nivå och frekvens.....	57
Hund 41. God tandhälsa upprätthålls.....	58
Allmänt om Hund 42 t.o.m. Hund 46	58
Allmänt om kompetens.....	59
Hund 42. Hundens behov av social kontakt är uppfyllt	59
Hund 43. Hundens rörelsebehov är uppfyllt.....	60
Hund 44. Hundens behov av mental stimulans är uppfyllt.....	61
Hund 45. Hunden får tillräckligt med vila.....	61
Hund 46. Hunden kan upprätthålla värmebalansen.....	62
Hund 47. Djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förhindra fallskador på hundar i förvaringsutrymmen.....	63
Hund 48. Kraven avseende träning och rastning av hund med fordon är uppfyllda	64
Vilka fordon kan användas	64
Hur ska hunden kopplas till fordon vid rastning, träning eller tävling	64

Inledning

Denna vägledning är beslutad av Jordbruksverket och ger råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen av hundhållning inom djurskyddsområdet. Med kontrollvägledning förstås den vägledning eller råd, stöd och samordning som Jordbruksverket enligt lagkrav ska ge kontrollmyndigheten. Djurskyddskontroll av hundhållning avser såväl privatägda hundar som hundar som ingår i olika former av verksamhet. De senare utgörs ofta av hundhållning som bedrivs yrkesmässigt eller i stor omfattning och som ska tillståndsprövas enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen.

Den operativa kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Jordbruksverket har utarbetat denna checklista utifrån tillämplig lagstiftning och resultatet av genomförd riskanalys som grund. Med kontrollpunkter menas i denna vägledning de olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkningsfull kontroll inom ett kontrollområde och inom de olika sektorerna. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att myndigheter i Sverige utför rätt kontroll och i rätt omfattning. Dokumentet ger också vägledning i hur föreskrifterna bör tillämpas i praktiken. En vägledning är dock inte juridiskt bindande och Jordbruksverket saknar möjlighet att besluta om bindande instruktioner för länsstyrelsens kontrollpersonal.

Vägledningen beskriver lämpliga sätt att kontrollera att bestämmelserna följs i syfte att kontrollen ska få effekt. Det kan dock finnas andra kontrollåtgärder som också är lämpliga. Vägledningen kan även beskriva fakta som har grund i vetenskap eller praxis.

I konsekvensutredningen som Jordbruksverket upprättade vid framtagande av de nya föreskrifterna finns många hänvisningar till vetenskapliga referenser som har gett verket stöd för att besluta om nya bestämmelser. Dessa referenser kan även användas för att stödja länsstyrelsens bedömningar av djurhållningen.

Konsekvensutredningen är därför ett ytterligare dokument som ger argument och stöd för länsstyrelsen vid utförande av djurskyddskontrollen.

Djurvårdsenheten på Jordbruksverkets djuravdelning har ansvarat för framtagandet av vägledningen. En arbetsgrupp bestående av tre djurskyddshandläggare från länsstyrelserna har bistått i arbetet med värdefulla inslag, medan olika organisationer och experter har lämnat synpunkter på ett färdigt utkast.

När vi i löpande text använder tilltalet ”du” syftar vi till länsstyrelsens personal som utför djurskyddskontroller.

Det finns ett värde i att den offentliga kontrollen ska vara transparent och förutsägbar och därför finns uppdaterade vägledningar tillgängliga för allmänheten på Jordbruksverkets hemsida.

För att komma i kontakt med oss kan allmänheten ringa till Jordbruksverkets växel 036-15 50 00 eller mejla frågor till djurvalfard@jordbruksverket.se.

Vägledning till länsstyrelserna ges även löpande genom medverkan i nätverksmöten, samordnarmöten, utbildningar eller andra plattformar där Jordbruksverket utbyter information av vägledande karaktär. På djurskyddsområdet används plattformen Ciceronen.

Denna version av kontrollvägledningen som rör hundarnas välfärd är skriven utifrån Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter och avser bestämmelser som rör djurslaget hund i tillämpliga delar av författningen. När vi i löpande text hänvisar till föreskrifterna, de nya föreskrifterna eller författningen avses därför SJVFS 2020:8, om inte annat anges.

På Jordbruksverkets hemsida finns all djurskyddslagstiftning samlad och uppdaterad. Denna vägledning ersätter tidigare ”Vägledning för kontrollmyndigheter m.fl. Bilaga Sällskapsdjur” i de delar som rör djurslaget hund.

Vägledningens utformning

Vissa kontrollpunkter innehåller en mer fördjupad bakgrundsbeskrivning. Detta för att åstadkomma en mer samstämmig uppfattning om hur föreskrifterna är avsedda att tillämpas. För att identifiera dessa har Jordbruksverket, tillsammans med en arbetsgrupp från länsstyrelsen, bedömt vilka kontrollpunkter som kan anses vara kritiska vid bedömning. Kritiska bedömningspunkter är kontrollpunkter som är kritiska p.g.a. olika bedömningar som kan göras av veterinärer, djurskyddshandläggare, kennelkonsulenter eller andra experter, eller som helt enkelt kräver en mer utförlig och omfattande förklaring, inklusive allmänhetens allmänna uppfattning i vissa fall. Vid bedömning av föreskrifternas olika bestämmelser är det viktigt att bedöma om den avsedda funktionen uppnås. Ibland finns detaljerade krav som kan verifieras genom mätningar; i andra delar där det saknas specifika indikatorer är det just graden av uppfyllelse av en viss funktion som behöver bedömas. Vägledningen ger en rad exempel för att underlätta sådana bedömningar.

Eftersom de nya föreskrifterna har förtydligat och utvidgat veterinärens roll vid tillämpning av vissa regler inleds vägledningen med ett särskilt avsnitt som hanterar frågan generellt. Det hör dock inte specifikt till en punkt i checklistan som ska kontrolleras.

Hänvisningar till författningstext anges inte i denna vägledning, utan dessa finns i stället i checklistan för djurskyddskontroll av hund vid respektive kontrollpunkt. Checklistan finns i DSK (Djurskyddskontrollregistret) och laddas över till Mobila DSK/Falken alternativt hämtas på Jordbruksverkets hemsida.

Kontrollpunkterna i denna vägledning är till skillnad från kontrollpunkterna i checklistan lagda i nummerordning. Detta för att göra det lättare att hitta i vägledningen.

En tydligare veterinärroll i de nya föreskrifterna

Jordbruksverket har introducerat en ny regel i den nya författningen som innebär att hundar får hållas och skötas på annat sätt än vad som anges i denna författning om en veterinär av veterinärmedicinska skäl har ordinerat detta. Genom detta tillägg harmoniserar djurskyddsföreskrifterna om hållande av hundar och katter med övriga föreskrifter som reglerar hållande av lantbruksdjur m.m.

Burvila

Veterinären får genom denna nya regel en förstärkt roll i vår författning. Det kan till exempel betyda att burvila under en viss tid ordinerar av veterinären utan behov av dispens från Jordbruksverket. Vid en sådan ordination noterar du att hundens rörelsebehov behöver begränsas under angiven tid jämfört med ”normalt läge”. En veterinär bör i dessa fall lämna kopia av journalen till djurhållaren där detta tydligt framgår.

Stöd för kompetensförsörjning

I föreskrifterna finns krav på att hunden ska ha ett hälsosamt hull, att utfodringen ska förebygga hälsostörningar, att djurhållaren ska uppmärksamma avvikande beteenden som kan kräva grundligare skötsel eller undersökningar, att tandhälsan hos djuren ska särskilt uppmärksammas m.m. Dessa är exempel då djurhållaren kan behöva stöd från en veterinär för en korrekt bedömning eller åtgärd. När det handlar om beteendeproblem så som t.ex. rädsla, ångest och aggressivitet kan djurägaren behöva ta stöd av veterinär med expertis inom etologi, etolog eller annan person med utbildning och kompetens inom hundars beteenden. Om en veterinär anser att det finns veterinärmedicinska skäl för att hålla hunden på annat sätt än det som anges i föreskrifterna under en given tid ska djurhållaren följa dessa anvisningar.

Stöd i avelsfrågor

Den nya författningen har även gett veterinären en tydligare roll i avelsfrågor. Avelsverksamheten och skötsel av avelsdjur och avkomma behöver ofta stöd från experter. Nytt i de nya föreskrifterna är till exempel att en veterinär bör bedöma om en tik som är sju år eller äldre anses vara lämplig att användas i avel, och kan även hjälpa djurhållaren att bedöma om avelsdjuren är i god fysisk och psykisk hälsa inför en parning. Om veterinären utför ett kejsarsnitt och bedömer att ingreppet berodde på anatomiska defekter hos tiken (t.ex. trånga förlossningsvägar) kommer en sådan bedömning att leda till avelstopp för tiken även om det var första gången valparna förlöstes med kejsarsnitt. Vid avvikelse från minsta ålder för separation av valpar från moderdjuret har Jordbruksverket infört ett krav på en hälsobedömning av valparna som ska göras av veterinär.

Vad är tillfälligt?

Djurhållare och kontrollmyndigheterna frågar ofta hur begreppet *tillfälligt* ska uppfattas och tillämpas i vårt regelverk. Tolkningssvårigheterna beror sannolikt på de olika betydelser som "tillfälligt" ges i olika sammanhang. Vid tillämpning av djurskyddslagstiftningen används ofta "tillfälligt" vid beskrivning av en händelse eller ett tillstånd som avviker från ett godtagbart djurhållningssätt. En tillfällig händelse kännetecknas av en eller flera av följande egenskaper:

1. **Kortvarigt:** det innebär att den övervägande delen av djurhållningen/djurets liv ska ske på annat lämpligare sätt, och eller
2. **Övergående/temporärt:** det innebär att, oavsett hur lång tid det handlar om, ska tillståndet så fort det är möjligt övergå till ett lämpligare sätt att hålla djuret, och eller
3. **Accidentellt/plötsligt/orsakat av haveri, elavbrott eller motsvarande:** när en oplanerad händelse, oberoende av hur lång tid som behövs för att åtgärda, kräver att djuren hålls på ett sätt som avviker från det normala. Tillståndet ska då övergå till ett godtagbart djurhållningssätt så fort incidenten är åtgärdad.

Motsatsen till tillfälligt vid dessa olika tillämpningar blir till exempel permanent, varaktigt, avsiktligt eller planerat. Tillfälliga tillstånd enligt punkterna 1 och 2 ovan kan vara planerade eller oplanerade. Tillstånd enligt punkt 3 får inte vara planerade.

I förarbeten till den nya djurskyddslagen (2018:1192) ges följande ledning:

"...Med tillfälligt avses för en begränsad tid. Det är dock svårt att ange någon gräns för hur lång tid det kan vara fråga om. I vissa fall är behovet av att begränsa djurets rörelsefrihet mycket kortvarigt, t.ex. i samband med vissa ingrepp på djur, medan det i andra fall kan röra sig om en avsevärt längre tid, t.ex. vid transport av djur eller i samband med behandling av sjuka djur. I vissa fall kan det för djurets egen skull finnas ett behov av att begränsa djurets rörelsefrihet under flera dagar, t.ex. för att ge ett djur en möjlighet att tillfriskna. Hur lång tid eller hur ofta som ett djur kan få fixeras bör med hänsyn till detta avgöras med beaktande av anledningen till att djurets rörelsefrihet begränsas, hur ingripande rörelsebegränsningen är och till om den aktuella tidsåtgången är skälig."

Exempel på godtagbara tillstånd som oftast är kortvariga:

- En kortvarig begränsning av djurets rörelsefrihet för diverse skötsel- eller tillsynsåtgärder. T.ex. uppbinding vid trimbord för skötsel av klor eller päls.
- En kortvarig uppbinding för rastning av hund eller för andra tillsyns- eller vårdåtgärder. En tillfällig rastning av hund som binds upp i en trädgård där hunden inte kan vara lös uppfyller inte kravet på daglig rastning av hund, det är en tillfällig avvikelse från att hålla hundar lösgående. För betydelse av "rastning" se definition i 1 kap 6 § SJVFS 2020:8.
- Tillfällig användning av munkorg till hund under kontinuerlig uppsikt av djurhållare.

- Tillfällig separation av tiken från sina valpar före åtta veckors ålder, som kan föranledas av ett behov av skötsel eller vård av något eller några av dessa djur.
- Att hålla en hund tillfälligt i mindre utrymme om resterande förvaringsutrymme behöver rengöras.

Exempel på övergående begränsning av djurets rörelsefrihet (som kan vara kortvarig eller kräva längre tid):

- Hållning av hund i mindre utrymme vid transport i fordon.
- Vila eller övernattning av hunden i samband med en resa (i fordon eller på annat sätt vid vandring i naturen).
- Begränsning av rörlighet för hunden som ordineras av veterinär efter operation, diagnosticerad skada eller sjukdom, vilket oftast innebär en så kallad burvila under ett antal veckor.
- Hållning av hunden lösgående i mindre utrymmen eller bunden vid vistelse i områden där tillträde för djur inte är tillåtet, vid tävlingsarrangemang, utställningar, utbildning med hund och liknande aktiviteter.

Exempel på tillfälliga tillstånd vid haveri, incident eller liknande:

- **Godtagbart:** hundar hålls tillfälligtvis i utrymmen där nivåer av luftföroreningar överskrider två ppm ammoniak eller 1500 ppm koldioxid. Djuren utsätts då tillfälligt för nivåer som överskrider gränsvärdena enligt våra djurskyddsföreskrifter. Det kan uppstå situationer eller händelser som gör att gasnivåerna blir förhöjda, exempelvis vid ett fel på ventilationen eller vid ett tekniskt driftsavbrott. Om djurhållaren blir akut sjuk kan liknande problem uppstå. Vid sådana tillfällen får gränsvärdena överstigas tillfälligt.
- **Ej godtagbart:** att överstiga gränsvärdena vid planerade och återkommande hanteringsåtgärder eller vid förhållanden som i övrigt kan förutses rymmas inte inom begreppet ”tillfälligt”, och är alltså inte tillåtet.

Gemensamt för samtliga tillfälliga avvikelser är att djurhållaren ska minimera tiden som behövs för en åtgärd som kräver restriktiv rörlighet, och minska de övriga negativa effekterna som det tillfälliga avsteget från det normala kan utgöra för djuren. Det kallas ofta för kompensatoriska åtgärder. T.ex. ska djurhållaren säkra liggkomfort och värmebalans för djuren som hålls i en transportbur eller tillfälligt bundna, samt återställa godtagbar rörelsefrihet eller återförening av valpar med sitt moderdjur så fort det är möjligt. När det gäller oförutsedda händelser som kan utgöras av haveri eller incident kan det vara svårare att uppfylla alla nödvändiga skötselkrav.

Hund 1. Kraven avseende grupphållning eller att hundar vid behov kan hållas åtskilda är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att kraven avseende grupphållning är uppfyllda.
- Att djurhållaren genom sin kompetens visar på kunskap för hur en grupp av hundar fungerar för att djuren ska kunna fungera väl med minimal risk för konkurrens och stress i gruppen.
- Att sammanföring av hundar som är främmande för varandra sker under uppsikt.
- Att hundarna vid behov kan hållas åtskilda.
- Att hundarnas möjlighet till avskildhet är säkrad, att användning av siktbarriärer är korrekt, läs mer under [Hund 12](#).
- Att hundarna inte uppvisar skador som tyder på konflikter inom gruppen.
- Att hundarna inte visar tecken på överdrivna aggressioner eller överdrivna undergivna beteenden vid kontroll.

Vägledning

En grupp av hundar kan bestå av två eller fler hundar, det finns därför ingen detaljerad regel eller råd som begränsar antalet djur eller föreslår en optimal gruppstorlek. Vi har inte hittat stöd i litteratur för att reglera för gruppstorleken: sammanföring av hundar, gruppsammansättningen, kön, löpcykel, ålder, tidigare hunderfarenhet, djurens status, hur länge en grupp anses ha varit stabil samt utformning och storlek av djurmiljön kan ofta vara viktigare faktorer än antalet hundar i en grupp.

Det är viktigt att djurhållaren visar att han eller hon har förståelse för hundarnas beteende då djuren interagerar, och att det gemensamma förvaringsutrymmet är utformat med lämplig miljöberikning, siktbarriärer och tillräckligt med övriga resurser. Det är viktigt att djurhållaren sammanför främmande hundar under noggrann uppsikt och att djuren kan sysselsätta sig med diverse föremål för att minimera stress och resursvaktande (miljöberikning).

Grundkravet på social kontakt för hundar avser kontakt med människor, och om möjligt med andra hundar, se [Hund 42](#). När det gäller hundar som hålls, eller ska hållas, i grupp finns dock en rekommendation i den nya författningen att låta unga hundar umgås med andra hundar för att ge dessa djur de bästa förutsättningar att fungera väl tillsammans och därmed kunna bilda stabila grupper. En hund som hålls ensam har särskilt stort behov av social kontakt med människor. Hundar som hålls i grupp tillgodoser en viss del av sitt sociala behov genom interaktioner sinsemellan.

Konkurrens om olika former av resurser kan uppstå, vilket kan leda till aggressioner och undergivna beteenden. Djurhållaren bör därför vara mycket uppmärksam på störningar i de sociala relationerna mellan hundar, t.ex. hundar

som visar aggression, rädsla och försök att undvika andra hundar. Stress i hundgruppen minimeras genom att bland annat se till att djuren inte behöver konkurrera om viktiga resurser såsom foder, vatten eller liggplatser, kojor, m.m. Det är viktigt att ordna siktbarriärer i förvaringsutrymmen där hundar hålls tillsammans för att de ska kunna välja mellan kontakt och avskildhet.

Utformning och storlek på förvaringsutrymmet kan även spela roll. En hund kan ha svårare att dra sig undan och aktivt visa att den vill undvika konfrontation med andra i gruppen om den har tillgång till en begränsad yta. Djurhållaren ansvarar för att flytta hundar från en grupp och omgruppera hundar på ett sådant sätt att hundar i en grupp inte stressas (visar undvikande beteende) eller skadas.

Djurhållaren behöver särskilt uppmärksamma hundar som uppvisar nedsatt allmäntillstånd, beteenden som tyder på stress eller om det finns skador, då dessa temporärt behöver flyttas till en avskild och lugnare miljö. I samband med din djurskyddskontroll bör dialogen med djurhållaren fokusera på vilka rutiner som finns för att hantera dessa händelser.

Hund 2. Klor inspekteras regelbundet och klipps vid behov

Kontrollen bör omfatta:

- Hur klorna ser ut.
- Att hundhållaren har rutiner för att regelbundet inspektera och vid behov klippa klorna.

Vägledning

Det är viktigt att djurhållaren vänjer valpen genom att klippa klorna regelbundet. När man hör tassar som ger ifrån klickande ljud då hunden går på golvet bör man vara särskilt uppmärksam. Beroende på tassens och tåns utformning kan det betyda att klorna är för långa. Hur mycket klorna nuddar marken beror ju även på tassens form. På hundar med rundare/"högre" tassar sitter klorna lite högre upp, vilket minskar tassljud, medan en plattare längre tass kan öka tassljuden. Klorna bör dock inte gå i marken när djuret står upp, eftersom klor som möter marken vid en stående belastning kan leda till en vridning av tå.

Klorna är för långa när klon som möter marken tvingar tån till en vridning, i ett sådant läge bör klon redan ha klippts. Även när hunden inte kan röra sig med ett normalt rörelsemönster på grund av långa klor bör dessa klippas. Dessa tillstånd medför ofta lidande för djuret.

Du kan begära att djurhållaren visar vilken klotång, klosax eller kloslip som används och bedöma om den är anpassad efter hundens storlek. Vid bedömning av en korrekt kloklippning kan du tänka på att snittet som djurhållaren har klippt bör ha samma vinkel som klon möter marken, när hunden står med tasserna på marken, samtidigt som klon inte får vara för vass. Observera att skötsel av sporrar ingår i klovården. Vid kontroll av hundens klor kan man med hjälp av en lampa belysa

klorna för att bättre se pulpan, vilket kan dock vara svårare om hunden har mörka klor.

Djurhållaren behöver inte själv sköta kloklippning och du bör i så fall fråga hur detta sköts istället.

Hund 3. Hundens hull är godtagbart

Kontrollen bör omfatta:

- Att hundens hull är godtagbart med tanke på ålder samt om djuren får foder i rätt mängd och kvalitet.

Vägledning

Djuren får varken bli för magra eller feta på grund av felaktig utfodring eller annan bakomliggande orsak. Det blir allt vanligare att hundar blir överviktiga på grund av felaktig utfodring eller för lite motion. Feta djur löper större risk att bli sjuka och fetman minskar även deras prestationsförmåga. Du kan läsa mer om foder under [Hund 22](#).

Enligt föreskrifterna ska utfodringen resultera i ett hälsosamt hull. Det finns dock inga detaljerade krav på att hundar ska uppnå en viss hullklass enligt en viss bedömningsskala. Däremot finns mallar för *body condition index* (BCI) som kan vara till hjälp.¹

Det kan vara svårt att fastställa en optimal nivå då många faktorer, individuella och genetiska, påverkar en sådan bedömning. Val av foder och giva ska bidra till att främja en god hälsa och förebygga hälsostörningar.

Djurhållaren ska vara aktsam och anpassa foder och fodergiva så att hunden inte blir överviktig. Fetman minskar hundarnas prestationsförmåga och deras möjlighet att utföra sina naturliga beteenden som t. ex. jaktbeteende. Övervikten utgör också en extra påfrestning på de inre organen samt på skelett och leder.

För trubbnosiga hundar med anatomiska defekter som påverkar andningen kan övervikt vara ett ännu större problem eftersom de redan utan ökad fettansättning har trånga andningsvägar som leder till ökat motstånd och minskad syreupptagning. Hundar med påverkad andning behöver bedömas av veterinär.

Övervikt leder även till nedsatt livskvalitet för hunden, kan leda till lidande och är en riskfaktor för utveckling av artros, diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar. Hos en överviktig hund kan den ökade belastningen även förvärra smärtan för den hund som redan har artros. Hundens kroppsvikt kan dessutom påverkas av

¹ Se World Small Animal Veterinary Association <https://wsava.org/wp-content/uploads/2020/01/Body-Condition-Score-Dog.pdf>

Även Royal Canin: <https://www.royalcanin.com/se/dogs/vikthantering-for-hundar/halsosam-form>

Även rasspecifik på engelska: <https://www.royalcanin.co.uk/body-condition-score/>

kastrationsstatus och vissa sjukdomar, samt användning av vissa läkemedel till hunden.

Om en hund avviker från normalhull bör du försäkra dig om att djurhållaren har kompetens och förståelse för vilka aspekter som påverkar hundens hälsa, och hur han eller hon i så fall försöker optimera förhållandena. Detta genom att anpassa fordergivan, välja foder av lämpligt kaloriinnehåll, tillgodose hundens dagliga motion eller kontakta en veterinär för rådgivning. Djurhållaren bör även reagera på ändringar av hull hos hunden, och kan behöva väga hunden regelbundet. En hund som till exempel har svårt att hålla hullet kan ha någon underliggande sjukdom och veterinär bör då kontaktas för en bedömning.

Vid en översiktlig kontroll av hundens hull anser man generellt att du ska kunna känna revbenen med ett lätt tryck med fingrarna, och när du tittar på hunden från sidan ska du kunna se en uppdragen buklinje.

En hund med vass ryggrad och utstickande höftknölar kan vara för mager. Det kan dock finnas skillnader i vad som anses som normalhull för olika raser. Exempelvis ser en vinthund naturligt smal ut, trots normalhull. De för vissa vinthundar karaktäristiska framträdande höftbensknölar kan vara oberoende av hundens hull. Information som kan stödja dessa bedömningar finnas bl.a. i vissa rasspecifika *Body Condition Index* – mallar, se fotnoten i detta avsnitt.

På Svenska Kennelklubbens hemsida ges viss information om hundens vikt och hull, ett schema för hullbedömning m.m.

Hund 4. Hunden/hundarna hålls tillfredsställande rena och får nödvändig pälsvård

Kontrollen bör omfatta:

- Att pälsen är tillfredsställande ren och är i sådant skick att den har kvar sin naturliga förmåga att isolera från både värme och kyla.
- Att pälsen sköts på ett sådant sätt att tovor förebyggs och åtgärdas.

Vägledning

Pälsvården är en del av den regelbundna tillsynen som hunden ska ges. Djurhållaren ska vara medveten om att pälsen och huden säger en del om hundens kondition, och kunna reagera på avvikelser som bör kontrolleras och åtgärdas. Till exempel klåda, parasiter, dålig lukt, förlust av pälsens täthet eller glans, inflammationer m.m. Djurhållaren ska även vara medveten om vilken pälskvalitet hunden har, vilket beror framför allt på hundras, och vilket krav på pälsvård som följer av det. Vissa typer av päls kan innebära att pälsen tovar sig och kan kräva borstning eller försiktig klippning av tovarna. Tovor hos hunden kan få huden att strama åt, vilket kan vara obekvämt eller smärtsamt. Observera att ett överdrivet slickande också kan vara ett tecken på smärta eller irritation från huden, även om beteendet kan bero på andra problem hos hunden.

Regelbunden borstning är en god förebyggande åtgärd som dessutom ger djurhållaren möjlighet att verifiera om hunden har underliggande hudproblem. Efter kastration kan hunden behöva mer pälsvård, liksom vid andra hormonella förändringar som kan försämma pälskvaliteten, särskilt hos rufsiga eller långhåriga hundar.

Djurhållaren kan välja att klippa eller trimma pälsen, t.ex. för att förbättra värmekomforten hos en hund som hålls i en bostad. Vid kallt klimat kan hunden då behöva ha värmande och skyddade kläder för att tillfälligt kompensera pälsens bristande förmåga att upprätthålla sin värmebalans utomhus. Pälsens renhet behöver även bedömas utifrån användningsområde och miljö. En hund som bor utomhus vintertid bör t.ex. inte badas för ofta, så att det naturliga fettet i pälsen försvinner.

För hundar som saknar päls över hela eller större delen av kroppen är denna bestämmelse inte tillämplig på samma sätt². Nakenhundar har andra behov av skötsel än hundar med päls. Till exempel kan de behöva badas regelbundet. Eftersom en nakenhunds hud hela tiden är exponerad bör den smörjas in så att den hålls mjuk och skyddas mot solinstrålning vid behov. Vid kallare klimat kan de ha svårare att upprätthålla sin värmebalans och behöver i så fall skyddas mot väder och vind med någon form av täcke eller motsvarande när de vistas utomhus.

Hund 5. Rastning av hund sker regelbundet i lämplig utsträckning

Kontrollen bör omfatta:

- Djurhållaren tillgodoser hundens rörelsebehov.
- Hunden rastas utomhus varje dag i lämplig utsträckning.
- Att hundens beteende uppvisar att den får tillräcklig fysisk aktivitet, att den får en funktionell återkoppling genom rastning, jakt eller annan form av träning.
- Kontroll av rutiner för rastning, om hunden rastas i koppel samt kontrollera att kopplet finns tillgängligt och att det passar hunden.
- Vid förvaring av hunden i rastgård, att hunden rastas minst en gång om dagen utanför rastgården. Du kan begära att djurhållaren visar hur han eller hon hanterar hunden utanför rastgården.
- Kontroll av urin och avföring i utrymmen där det inte ska finnas, t.ex. inomhus eller i boxar.
- Vid förvaring inomhus, att hunden rastas fler gånger under dagtid.

² Gäller till exempel för mexikansk, peruansk eller kinesisk nakenhund

Vägledning

OBS! Rastning är ett sätt att tillgodose hundens rörelsebehov. Vi har därför samlat all vägledning kring djurets behov av fysisk aktivitet under denna punkt. Denna vägledning gäller därför även för kontrollpunkten [Hund 43](#).

Rörelse är en del av hundens naturliga beteende som djurhållaren behöver tillgodose varje dag anpassad till hundens individuella förutsättningar. Fysisk aktivitet har en avgörande roll för hundens fysiska och psykiska välbefinnande. Då behovet varierar från hund till hund och påverkas av olika faktorer måste djurhållaren förstå när hunden upplever att behovet av fysisk aktivitet är tillfredsställt, dvs. när hundens motivation minskar eller upphör i takt med att den motioneras, rastas eller tränas. Detta kallas för funktionell återkoppling, och är närmare definierat i föreskrifterna (1 kap. 6 § SJVFS 2020:8).

Hundens fysiska aktivitet består oftast av rastning, träning, jakt, vallning eller tävling och kan variera beroende på ras, ålder och användningsområde. Dessa aktiviteter utgör även en viktig social kontakt för hunden med sin djurhållare. Fysisk aktivitet förebygger övervikt, diabetes och funktionsnedsättningar i rörelseapparaten, men även hundens psykiska välbefinnande påverkas positivt. Utebliven eller begränsad fysisk aktivitet kan ofta utlösa oönskade beteenden som djurhållaren ska kunna tolka och åtgärda (frustration och stress, rastlöshet m.m. på grund av understimulering eller fel typ av stimulering). En överdriven fysisk aktivitet kan också leda till skada: vid tävling, träning inför tävling eller liknande förhållanden kan detta leda till en otillåten överansträngning av djuret med risk för fysiska skador eller överhettning av hunden. Hunden ska successivt ha tränat upp sin fysik för de moment den ska utföra, oavsett om det handlar om kommande tävlings- jakt- eller andra aktiviteter. Viss begränsning av rörelse kan även behövas när valpar och växande hundar aktiveras, eller för att anpassa motionen till andra vuxna hundar. ”Mindre och oftare”, eller lugnare former av motion kan föredras i så fall.

Mental stimulering av hunden, dvs. att låta hunden lösa uppgifter utan eller med liten fysisk ansträngning, kan endast anses vara ett komplement eller ersättning av fysisk aktivitet vid konvalescens eller temporär begränsning av djurets rörlighet. Mental stimulans ersätter inte i övrigt behovet av rörelse hos hunden, precis som rörelse inte ersätter mental stimulans. Hundar behöver normalt både fysisk motion och mental stimulans varje dag. Du kan läsa mer under [Hund 44](#).

De nya föreskrifterna innehåller ett tydligare krav på daglig rastning av hundar utanför rastgården. Kravet gäller alla hundar som förvaras i rastgården med viss varaktighet eller återkommande intervaller oavsett om de hålls där permanent eller under del av dagen. I den gamla lagstiftningen (tidigare L102) gällde detta minimikrav för hundar som ”*permanent hålls i rastgård*” vilket kunde innebära att hundar som vistades i rastgården dagtid, men togs in i bostaden kvälls- och nattetid, inte fick komma ut på en riktig rastning varje dag.

Det är tillåtet att hålla en hund uppbunden på lämpligt sätt för kortvarig rastning, dvs. vid tillfälligt hållande av hunden utomhus med begränsad möjlighet till rörelse.

”Tillfällig rastning av en hund som hålls uppbunden ger t.ex. hunden som hålls inomhus, men har tillgång till mindre trädgård där de inte kan vara lös, en möjlighet till utomhusvistelse med begränsad rörlighet, en möjlighet att uträtta sina behov och en viss möjlighet att lukta av och spana över omgivningen. Detta undantag har funnit sedan 2008 (i gamla föreskrifter) och är en kompromiss, inte optimal, som tillfredsställer en mycket liten del av hundens totala behov av rastning. *Tillfällig uppbinding* av hunden ersätter därför aldrig behovet av daglig rastning som är reglerat i våra föreskrifter. Med rastning, då hunden till exempel hålls i koppel, ges hunden möjlighet att röra på sig utomhus då djurhållaren förflyttar sig med sin hund. Uppbinding är istället ett sätt att hålla hunden på ett sätt som begränsar dess rörelsefrihet. Innebörd av ”uppbinding” och ”rastning” framgår av definitionerna i föreskrifterna, se 1 kap. 6 § SJVFS 2020:8.

För hundar som hålls inomhus, utan möjlighet till utevistelse, krävs tätare rastningsintervaller. Jordbruksverket har genom ett allmänt råd rekommenderat att hunden rastas minst var sjätte timme dagtid: det allmänna rådet ger en allmän orientering men djurhållaren ska anpassa frekvensen efter hundens individuella förutsättningar, till exempel kan den påverkas av följande faktorer:

- Åldern: en valp måste få gå ut flera gånger om dagen för att uträtta sina behov, och i vart fall oftare än en vuxen hund. Ofta efter att den har sovit, ätit eller lekt. Äldre hundar kan också behöva gå ut på flera korta rastningar.
- Vissa sjukdomstillstånd, eller läkemedelsbehandling med anledning av sjukdom, kan också göra att hunden måste gå ut oftare för att uträtta sina behov.

Rastning av hundar kräver för de allra flesta hundar en tillgänglig area som är betydligt större än det minimikravet på utomhusutrymmen reglerat i våra föreskrifter. Kravet på daglig rastning utanför hundens rastgård är ett sätt att reglera detta, och för detta finns krav på att erbjuda hunden en aktivering i större förvaringsutrymme som ska vara minst fem gånger större än de minsta mått för rastgård eller annat utrymme utomhus. När djurhållaren väljer att hålla hunden på en stor bostadstomt, inhägnad eller ej, eller på en gård utan särskilda begränsningar av rörlighet måste djurhållaren kunna bedöma om förvaringsutrymmet, som i sig kan vara större än ”5 gånger rastgårdsmått”, erbjuder tillräcklig stimulans till sin hund. Tillgång till större area, variation och berikning i miljön men även hundens behov av viss typ av stimulans är då avgörande bedömningsfaktorer. En draghund eller jakthund kan t.ex. kräva viss typ av aktivering som aldrig blir tillfredsställt i ett större inhägnat förvaringsutrymme. Djurhållaren ska ha tillräcklig kompetens för att bedöma dessa behov. Vid din kontroll av sådana förhållanden bör du särskilt bedöma hur djurhållaren anser att hundens beteende visar på att den får tillräcklig fysisk aktivitet, och huruvida hunden får en funktionell återkoppling genom den rastning, jakt eller annan form av träning som erbjuds.

Att tidsbestämma ett minsta behov av rastning är inte rimligt, det är istället viktigt att funktionen uppnås med ledning av ovanstående kriterier och föreskrifternas definition av rastning (fysisk aktivitet, uträtta sina behov, lukta av omgivning). En långsam promenad ger t.ex. hunden möjlighet att uträtta sina behov och lukta av omgivningen men begränsad fysisk aktivitet medan en joggingrunda i skogen under samma tid istället kan innebära att en stor del av hundens behov av fysisk aktivitet blir tillgodosett.

Hund 6. Förvaringsutrymmena hålls tillfredställande rena och renhållning sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls

Kontrollen bör omfatta:

- Att förvaringsutrymmen inklusive inredning, liggplatser och andra föremål hålls tillfredställande rena.
- Rutiner för renhållning, som säkrar att en god hygien upprätthålls i hundens närmiljö.
- Att hundarna är rena.

Vägledning

Ett förvaringsutrymme är ett avgränsat inomhus- eller utomhusutrymme där hundar hålls med viss varaktighet eller med återkommande intervaller. Det kan t.ex. vara en box, en bostad eller del av bostad, en båt, en husvagn, en rastgård, en bostadstomt eller annat inhägnat område. Ett sådant utrymme där hunden hålls samt all inredning och utrustning (t.ex. leksaker, foder- och vattenskålar) inklusive liggplatser i djurens närmiljö ska hållas tillfredställande rena oavsett om det handlar om ett djurstall eller en privat bostad.

Ibland är ett djurutrymme inte helt rent trots att du bedömer att djurhållaren har goda hygienrutiner. Det kan t.ex. finnas färsk urin och avföring i en box med valpar trots att utrymmet rengörs noggrant flera gånger om dagen. Fasttorkad avföring eller intorkad urin kan däremot vara tecken på dåliga rengörings- eller rastningsrutiner. Det är därför avgörande för en korrekt bedömning av denna kontrollpunkt att djurhållaren redogör för sina rengöringsrutiner.

Författningen kan dock inte sträcka sig till att även reglera hur privatbostäder ska vara utformade för att kunna inhysa djur eller inredas för att underlätta rengöring eller tillsyn av sällskapsdjur i bostäder. Att desinficera innebär att oskadliggöra smittoämnen vilket i ett djurutrymme oftast kräver användning av starka kemikalier eller högtryckstvätt. Kravet på desinfektion för bostäder är därför orimligt. Behovet av att desinficera ett förvaringsutrymme torde vara större i anläggningar med stor omsättning på djur såsom stall för omplaceringsverksamhet eller djurpensionat, men även valplådor hos uppfödare.

Desinficeringskravet gäller inte heller för utomhusutrymmen. Ett sådant krav skulle kunna leda till att djur endast skulle kunna förvaras på hårdgjorda och spolbara ytor, till exempel i rastgårdar med gjuten cementplatta som underlag. Ur djurskyddssynpunkt är väl dränerade naturliga underlag utomhus att föredra eftersom det ökar möjligheterna för djuren att bete sig naturligt.

Ett djur som endast hålls tillfälligt i ett utrymme är per definition inte hållet i ett förvaringsutrymme. Vid bedömning av hygienkravet för sådana utrymmen bör du ta ställning till om och i så fall hur hunden kan påverkas av en sådan temporär förvaring. Om hunden påverkas negativ trots en mycket tillfällig vistelse gäller djurskyddslagens grundläggande krav på att djur ska hållas i en god miljö och skyddas mot lidande och sjukdom.

Hund 7. Utrymmen för hunden/hundarna har mått enligt gällande föreskrifter

Kontrollen bör omfatta:

- Kontrollera att utrymmena är i enlighet med måttbestämmelserna i föreskrifterna.
- Kontrollera att det finns liggplatser med sådan storlek och i sådant antal att samtliga djur samtidigt kan ligga ner och vila i en naturlig ställning.
- Att eventuella avvikelser från minimåtten är godtagbara.

Vägledning

Liggplatser

Liggplatserna till hundar ska dimensioneras efter nödvändig liggyta men i vissa fall även genom att ordna lämpligt antal skilda platser. Det innebär att djurhållaren måste vara uppmärksam på hur en djurgrupp fungerar socialt och se till att alla djur har tillgång till en liggplats som de kan använda. Det finns ibland behov av ett visst överskott på liggplatser, t.ex. när en ny hund introduceras, för att minimera stress och konflikter i gruppen. Vid hållning av hundar i par eller grupp ska samtliga hundar samtidigt kunna ligga och vila på sina liggplatser.

Tillgänglig area

Tillgänglig area är ett begrepp som har introducerats i de nya föreskrifterna. Vid beräkning av samtliga mått för olika typer av förvaringsutrymmen gäller att djuret ska kunna tillgodogöra sig ett slags nettoarea, dvs. att minimimåttet verkligen ska spegla ett område där hunden kan röra sig obehindrat. Föremål som inkräktar på det tillgängliga området ska inte räknas in. Föremål som används av hunden, t.ex. koja eller utsiktspost får dock ingå i den tillgängliga arean.

Fri tillgång till kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen

När hundar hålls i, och har fri tillgång till, kombinerade inomhus- och

utomhusutrymmen gäller att minst ett av dessa förvaringsutrymmen ska uppfylla de minimimåtten som anges i föreskrifterna. Hunden anses då vara hållen i det utrymmet som uppfyller måttkraven och skötseln av djuret anpassas efter detta utrymme. Till exempel fullt mått på en box och tillgång till en mindre rastgård som inte uppfyller minimimåttet:

- rastgården kan då betraktas som ett bonusutrymme, och användas om den är lämplig, t.ex. fri från skaderisker.
- skötselkraven, exempelvis antal rastningar per dag, anpassas till hållning av en hund inomhus. Liggplatsen är ordnad inomhus och då behövs ingen koja ute.

Med fri tillgång menas att djuren varaktigt och kontinuerligt ska kunna välja mellan en inomhus- eller en utomhusmiljö, även om de tillfälligt får hållas instängda inne eller ute av praktiska skäl: till exempel vid rengöring av ett av utrymmena, eller skötsel av ett djur i en grupp som tillfälligt behöver separeras från övriga.

Tillräckligt dränerad mark

Ett grundläggande krav för hållande av hundar i rastgård är att djuren ska vistas på mark som är ”tillräckligt dränerad för normala väderleksförhållanden” (3 kap. 24 § SJVFS 2020:8). Eftersom ett utomhusutrymme där hunden hålls kan vara en stor gräsbevuxen bostadstomt, har vi förtydligat att djurhållaren behöver ordna en minsta area där hunden kan vistas på väl-dränerad mark, som motsvarar det föreskrivna minimimåttet i 10 kap. 4 § SJVFS 2020:8.

Avvikelse från måttföreskrifterna

De mått som anges i föreskrifterna är s.k. minimimått om inget annat anges. Avvikelser från gällande föreskrifter kan dock godtas under vissa specifika förutsättningar. Föreskrifterna anger inte hur stor en avvikelse kan vara i t. ex. cm eller procent för att kunna godtas. Bedömningen ska i stället ske i varje enskilt fall för det djur som berörs av avvikelsen och ska göras genom att fyra kriterier ska bedömas. En avvikelse kan bara godtas i det fall samtliga fyra kriterier som anges i 1 kap. 4 § SJVFS 2020:8 är uppfyllda. Dessa fyra kriterier är:

1. djurmiljön som helhet är mycket god,
2. konsekvenserna av måttavvikelsen bedöms endast ha ringa påverkan på djuren avseende den funktion som måttföreskriften syftar till,
3. måttavvikelsen innebär inte någon ökad risk för skador, stress eller ohälsa hos djuren, samt
4. måttavvikelsen innebär inte att tillsynen och skötseln av djuren försvåras.

När det gäller punkt 1 ställs krav på djurmiljön i sin helhet. Det betyder att förhållandena vad avser övriga funktioner och resurser är sådana att hunden i övrigt har en mycket god omgivningsmiljö, exempelvis bra luft, bra inredning, liggytor, miljöberikning i djurutrymmet, rena boxar eller rastgårdar m.m.

För punkt 2 gäller t.ex. att man vid en avvikelse av ett mått för koja ändå kan konstatera att hunden, eller vid fler hundar att alla hundarna, får plats att samtidigt ligga och vila i en naturlig ställning.

För punkt 3 ska man kunna konstatera att avvikelsen inte medför att djuren riskerar att skadas, stressas eller blir sjuka. En något mindre rastgård där fler hundar hålls i grupp kan t.ex. innebära problem om vissa individer uppvisar aggressiva beteenden, eller omvänt kan fungera när en stabil hundgrupp hålls i den.

Slutligen, för punkt 4, måste djurhållaren som tillämpar en avvikelse ha bedömt, och du kunna konstatera vid en djurskyddskontroll, att tillsynen och skötsel av djuren inte försvåras p.g.a. måttavvikelsen.

Hund 8. Begränsningar av rörelsefrihet för hund följs av djurhållaren

Kontrollen bör omfatta:

- Att hundens rörelsefrihet endast begränsas tillfälligt, under kontinuerlig tillsyn när hunden ges nödvändig tillsyn, skötsel, eller när andra berättigade skäl så kräver.
- Att hållande av hundar som förvaras tillfälligt, och hålls lösgående, i mindre utrymmen än minimimåtten sker enligt föreskrifterna.

Vägledning

I djurskyddslagen förtydligas att rörelsefriheten ska kunna begränsas tillfälligt med hänsyn till det behov som uppstår när ett djur hanteras och att olika berättigade skäl kan finnas för detta. Djurskyddslagen skiljer på två olika situationer som kan uppstå och reglerar:

- hur man får binda upp på ett sätt som ger djuret tillräcklig rörelsefrihet, vila och skydd mot väder och vind, och
- hur man får fixera ett djur, vilket innebär en större inskränkning av dess rörelsefrihet och tillåts i huvudsak när ett särskilt behov av tillsyn, vård eller skötsel uppstår.

Enligt föreskrifterna kan en hunds rörelsefrihet begränsas tillfälligt på olika sätt under förutsättning av djurhållaren hanterat djuret på ett godtagbart sätt. Med kontinuerlig uppsikt menas att djurhållaren kan agera direkt i fall det skulle krävas.

När det gäller tillfälliga förflyttningar av hundar i samband med resor till och från bostad, tävlingar, jakt m.m. får djurhållaren välja att förvara hunden lösgående i något mindre utrymme. Ett sådant mindre utrymme kan t.ex. vara en transportbur för hunden placerad i ett fordon, eller utanför ett fordon (till exempel vid ett affärscentrum där tillträde för hundar inte är tillåten).

Ibland förvaras hundar tillfälligt i en mindre behållare inomhus, oftast i en transportbur. I dessa fall uppger ofta djurhållaren att detta görs för träna hunden att vila och känna sig trygg i en sådan behållare, vilket kommer att underlätta vid framtida transporter. Att träna en hund i syfte att öka välfärden vid transport i fordon kan vara ett berättigat skäl för att hålla den tillfälligt i ett mindre utrymme. Jordbruksverket anser dock inte att det ovannämnda är en lämplig träningsmetod. Hunden associerar att åka i transportbur med själva bilresan, som i sig innebär såväl andra stimuli som andra utmaningar för hunden. En effektiv träning bör därför ligga så nära verkliga förhållanden som möjligt. Hunden kan istället tränas inledningsvis med korta transporter och vänjas successivt till längre transporter. En kort transport vid träningens början bör avslutas med någon stimulerande aktivitet för hunden.

Vid en kontroll bör du verifiera att hunden har en eller fler lämpliga liggplatser som är väl besökta. Om liggplatsen utgörs av transportburen bör hunden i så fall kunna fritt välja att komma in och ut ur den. En transportbur med dörren bortplockad skulle i så fall vara ett tydligt tecken på att träningen utförs med så lite begränsning av rörelsefriheten som möjligt för hunden.

Djurhållaren ansvarar för att djuret hålls på ett djurskyddsmässigt korrekt sätt under sådana förhållanden. Ett allmänt råd kopplat till denna bestämmelse ger några exempel på lämpliga situationer som kan vara aktuella. Notera att även de träningsmoment som ett djur kan behöva för att kunna hantera en viss situation kan vara berättigade skäl för att förvara en hund i ett mindre utrymme. Viktigt att notera att hållning av ett djur i ett förvaringsutrymme avser en förvaring av djuret med viss varaktighet, se definition av förvaringsutrymme i 1 kap. 6 § SJVFS 2020:8.

Vid transport av hundar till och från semesterorter, jaktområden, tävlingar, utställningar, utbildningar m.m. får en hund hållas i transporten efter avslutad transport, t. ex. vid enstaka övernattningsnätter om andra större och lämpliga förvaringsutrymmen inte finns tillgängliga under dessa aktiviteter. Hunden får även förvaras tillfälligt i transporten om det inte finns andra möjligheter att hålla den i ett större förvaringsutrymme under den tid dessa verksamheter pågår. Sådana aktiviteter kan utgöra en betydande del av hundens fysiska och psykiska stimulans och begränsningen av hundens rörelsefrihet under korta perioder kompenseras ofta med den fysiska aktiviteten eller den mentala stimulansen som kan vara syftet med transporten. Jordbruksverket har därför ansett att dessa aktiviteter kan utgöra berättigade skäl för det generella undantaget från kravet på förvaring av hundar i förvaringsutrymmen som uppfyller godkända minimimått.

Vid övriga transporter får en hund förvaras i högst tre timmar när transportmedlet står stilla. Detta definieras som ”vila”, och utgör den delen av transporten då fordonet inte förflyttar sig. Själva transporten avslutas vid slutdestinationen. Det är alltså inte tillåtet att ta med hunden till arbetet, och låta den stå i bilen under arbetstiden. Notera slutligen att, oavsett om förvaring av hunden i transporten sker rutinmässigt eller tillfälligt, gäller tillämpningen av samtliga krav som ställs i

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur. Se särskilt 6 kap. och bilaga 1.7 i dessa föreskrifter.

Hund 9. Kraven kring uppbinding av hund inomhus och utomhus är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att tillfällig uppbinding av hund sker på korrekt sätt, t.ex. att rätt typ av halsband används, eller att hunden inte kan nå föremål som kan skada den.
- Att skälet till att hunden hålls bunden är godtagbart, t.ex. för kortvarig rastning eller vila, övernattning i samband med färd, vid tävlingsområden, jakt m.m.
- Att hunden får en godtagbar liggkomfort och kan upprätthålla sin värmebalans om den hålls bunden mer än korta stunder.
- Att hunden inte hålls uppbunden vid ett stillastående fordon om det saknas en särskild anordning som behöver avlägsnas för att kunna köra iväg.
- Att hunden inte binds upp vid dragkroken av ett fordon.

Vägledning

Enligt djurskyddslagen ska alla djur hållas lösgående. I propositionen till ny djurskyddslag förklaras närmare att: *”Med lösgående avses att djur ska hållas så att de kan röra sig fritt i en inhägnad, box eller liknande utrymme. Detta betyder att djur inte får hålls bundna annat än tillfälligtvis, som t.ex. vid olika former av skötsel, hantering och rastning”*.

En hund kan alltså bindas upp tillfälligt för bland annat rastning och ska i övrigt hållas lösgående. Djurutrymmet där hunden hålls ska därför dimensioneras, utformas, inredas och miljöberikas för att hunden ska kunna vistas lösgående i det. Undantaget av uppbinding för hundar i föreskrifterna är utformat utifrån ovanstående reglering.

En hund ska kunna bindas tillfälligt av olika skäl, till exempel vid kortvarig rastning eller vila om inget förvaringsutrymme finns tillgänglig där hunden kan förvaras lösgående. Även hundar som följer med på jakt, tävlingar, vandringar eller färd som sträcker sig över natten kan behöva hållas tillfälligt bundna. Andra vanligt förekommande behov av att binda upp en hund kan uppstå när en djurhållare behöver hålla hunden utanför en affär, vistas tillfälligt på område eller besöker fastigheter som saknar lämpligt förvaringsutrymme till hunden. Behovet av att säkra liggkomfort och värmebalans bör i sådana fall bedömas efter behov. En hund som binds upp en kort stund utanför en postutlämning med avsikten att gå in och hämta ett paket påverkas kanske inte nämnvärt av att sitta eller ligga på ett hårdare underlag.

Uppbindingen ska då vara ordnad så att djurets välfärd inte riskeras. Djurhållaren ska ordna en ren liggplats där hunden kan vila bekvämt och upprätthålla värmebalans. Hunden får inte komma åt föremål som den kan skada sig på. När

hunden hålls bunden får halsbandet inte ha någon strypfunktion och på annat sätt orsaka obehag eller lidande: helstryp får inte användas, korrekt reglerad halvstryp är tillåtet. En hundkedja bör alltid vara försedd med minst en lekare, och helst två (en andra lekare mitt i kedjan), så att linan kan rotera fritt utan att kunna strypa hunden.

En hund som hålls bunden vid ett motorfordon kan skadas allvarligt eller dö om föraren kör iväg med hunden fortfarande kopplat till det. Därför kan en sådan uppbinding endast tillåtas om fordonet har försetts med en speciell anordning som hindrar fordonet från att kunna åka iväg utan att först avlägsna anordningen. Sådana lösningar är vanligt förekommande för hållande av draghundar på tränings- eller tävlingsområden.

Under kontrollpunkten [Hund 5](#) har vi förtydligat att hunden även ska tas ut för rastning varje dag: tillfällig rastning av hund bunden uppfyller inte kravet på daglig rastning utanför rastgården, eller hundens dagliga behov av rörelse.

Hund 10. Förbudet mot stackelhalsband och förbudet mot utrustning som ger hunden en elektrisk stöt efterlevs av djurhållaren

Kontrollen bör omfatta:

- Djurhållaren använder inte stackelhalsband till sin hund.
- Djurhållaren använder inte elhalsband eller s.k. osynligt stängsel till sin hund.
- Att hunden inte har några skador på halsen som tyder på att stackel- eller elhalsband har använts.

Vägledning

Stackelhalsband är ett halsband med inåtvända taggar som styr hundens beteende genom smärta. Ett halsband med taggar skärper verkan av halsbandet och används vanligtvis för att förhindra att hunden drar. Det nyper till när halsbandet dras åt och taggarna tränger in mot huden. Det är inte tillåtet eftersom hunden då utsätts för onödigt lidande.

Osynliga stängsel och elhalsband är anordningar som ger djuret en elektrisk stöt för att styra dess beteenden och är förbjudna enligt 2 kap. 16 § djurskyddsförordningen. Elhalsband kan vara försedda med metallpiggas som även kan orsaka sårskador på hundens hals.

Hund 11. Digivande tikar och valpar har tillgång till en lugn och ostörd plats. Tiken har tillgång till en plats oåtkomlig för valparna

Kontrollen bör omfatta:

- Att tiken har tillgång till en fredad plats där den får vara ostörd, och där varken små barn eller andra djur har tillträde.
- Att valpningsboxen är belägen och inredd så att valparna ges skydd mot kyla, drag och värme.
- Att tiken har tillgång till en liggplats som är oåtkomlig för valparna.

Vägledning

Många hundar föds upp i hemmiljö. I en sådan miljö är det särskilt viktigt att tiken och valparna ges tillgång till en ostörd plats. Nyfödda djur kan ha svårt att värmereglera kroppen på egen hand och därför behöver inredningen i förvaringsutrymmet vara väl anpassat till klimatet i utrymmet för att kunna skydda dem mot såväl kyla som värme. Tiken ska även fritt kunna välja om och när hon behöver vila, vara ifrån andra djur eller människor eller dra sig undan valparna.

Hund 12. Hunden/hundarna hålls i en miljö och har miljöberikning som är anpassad till djurslaget

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns torra, rena och mjuka liggplatser till hunden eller hundarna.
- Att det finns siktbarriärer mellan boxar i hundstall.
- Att det finns siktbarriärer mellan rastgårdar om det behövs. Behovet är större i anläggningar där hundar interagerar med främmande individer, t.ex. för rastgårdar som ligger nära varandra på ett hundpensionat.
- Att det finns minst en utsiktspost i ett förvaringsutrymme utomhus.
- Att övrig miljöberikning i förvaringsutrymmet är godtagbar.

Vägledning

Det är viktigt att miljön i ett förvaringsutrymme är miljöberikad för att stimulera hunden till aktivitet och öka dess välbefinnande. Genom berikning av miljön tillfredsställs hundens behov av att utföra en rad beteenden som den är starkt motiverad till att utföra. På så sätt ges hunden en funktionell återkoppling, vilket innebär att djurets motivation att utföra beteendet minskar när beteendets utförs. I en transportbur eller i en koja finns dock inga krav på berikning. Likaså behövs ingen berikning i ett utrymme där hunden förvaras korta stunder, eftersom dessa utrymmen inte betraktas som förvaringsutrymmen.

Vanligtvis uppfyller bostäder både kravet på miljöberikning och möjligheter till avskildhet. I en bostad finns möjlighet för hunden att ligga i soffor och sängar eller på mjuka mattor m.m. Hunden kan även förflytta sig mellan olika rum och runt inredning som kan ge avskildhet om fler hundar finns i bostaden. Du bör vara särskilt uppmärksam på hur dessa krav uppfylls i de fall en hund endast har tillgång till en del av bostaden eller vid gruppställning i hunddagis som sker i bostadsmiljö.

Du bör även uppmärksamma hundens miljöberikning och behov av stimulans om den hålls ensam. Berikningen av djurmiljön, social kontakt med människor och övrig mental stimulans är kritiska välfärdsaspekter för hundar som hålls ensamma större delen av dagen.

Exempel på nödvändig berikning i ett utomhusutrymme är utsiktsposter som krävs för att tillfredsställa hundens behov att spana och ha kontroll över sin omgivning.

Att kunna gräva och bädda är också naturliga beteenden som kan underlättas genom lämplig utformning av en rastgård och berikning av liggplatser. Att låta hunden söka foder istället för att få fodret tilldelat på ett lättillgängligt sätt i en skål, liksom se till att den har tillgång till lämpliga tuggben, är enkla åtgärder som kan tillgodose hundens födosöksbeteende. Detta förutsätter att djurhållaren bedömer underlaget som lämpligt för dessa aktiviteter. Även växlighet i utomhusutrymmen har visat sig vara en fungerande berikning, observera dock vägledningen om *Tillgänglig area* under [Hund 7](#) samt definitionen i 1 kap. 6 § SJVFS 2020:8. Leksaker ger en viss berikning, men oftast bara under en kort period, de bör vara hållbara och roteras eller bytas ut regelbundet om det är möjligt.

Siktbarriärer i hundstall

Siktbarriärer som ger hunden möjlighet att välja mellan kontakt eller avskildhet är särskilt viktiga vid gruppställning av hundar. Siktbarriärer är då såväl en form av miljöberikning för djuren och samtidigt en nödvändig resurs för att säkra en lugn miljö där stressnivån hålls så lågt som möjligt. Särskilt vid hållning av hundar som är främmande för varandra, och där omsättning på djur är hög, behövs lämpliga siktbarriärer. I hundstallar är det krav på siktbarriärer mellan boxar, eftersom den vanligaste inredningen i stall utgörs av boxar som placeras efter varandra på rad. Alltså en resursbesparande inredning som innebär att varje mellanvägg utgör en inredningsdel av två intilliggande boxar. Där är risken störst att hundarna stressas eller till och med skadas om de kan komma i kontakt med varandra, detta förtydligas i 3 kap. 13 § SJVFS 2020:8. I dessa fall, gällande såväl inomhus- eller utomhusutrymmen är utgångspunkten att siktbarriären ska täcka en del av boxväggen, eftersom vi utgår ifrån att hundar fritt ska välja mellan kontaktsökning eller inte. Ibland fungerar inte en sådan lösning och då kan djurhållaren bedöma, i varje enskilt fall, om hela boxväggen behöver täckas, detta framgår av 3 kap. 15 § SJVFS 2020:8.

Jordbruksverket har valt att inte ställa extra krav på ytterligare siktbarriärer för andra väggar, eller boxdörrar, ifall hundboxar är placerade på två rader, med gång i mitten. Där är behovet högst varierande, eftersom hundar hålls på visst avstånd från

varandra, och stallgången kan vara mer eller mindre bredd. Om behovet ändå uppstår, om hundar stressar varandra trots att de hålls på visst avstånd från varandra, ska djurhållaren åtgärda detta och anpassa djurmiljön så att stressnivån hålls så lågt som möjligt. Detta framgår dels av 3 kap 12 § SJVFS 2020:8 och dels av djurskyddslagens allmänna krav om hållande av djur i en god miljö i 2 kap. 2 § djurskyddslagen. Djurhållaren är alltid ansvarig för att anpassa miljön efter djurens behov, och ska ha nödvändig kompetens för att förstå när dessa behov uppstår, vilket framgår av 2 kap. 3 § djurskyddslagen samt 2 kap. 5 § punkterna 1 och 5 SJVFS 2020:8.

Jordbruksverket har valt att inte reglera minimihöjden på en siktbarriär. Onödigt höga siktbarriärer i ett stall kan vara en nackdel om mängd dagsljus i boxar minskar pga. detta. Höjden ska anpassas efter hundens storlek och dess beteende i boxen (mankhöjd, hund som hoppar eller ställer sig på bakben).

Hund 13. Utrymmena är rymningssäkra. Mellanrum i galler, nät och andra anordningar är konstruerade och anpassade till hundarna så att de inte kan tränga sig ut eller fastna

Kontrollen bör omfatta:

- Att mellanrum i galler, nät och andra anordningar är konstruerade och anpassade till hunden eller hundarna så att de inte kan tränga sig ut, klättra över eller fastna.
- Att material och infästningar i galler, nät och andra anordningar är anpassade till förvaringsutrymmets storlek och till hundarnas storlek, styrka och eventuella tuggbenägenhet eller benägenhet att gräva.
- (för kontroll av säkerhet vid användning av elstängsel se [Hund 39](#)).

Vägledning

Lagrum för denna kontrollpunkt utgörs bl.a. av djurskyddslagens bestämmelser om förbud mot utformning av förvaringsutrymmen som kan medföra risk för skada för djur, samt att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att de får utföra sina naturliga beteenden.

Mellanrum i galler, nät, grindar eller andra anordningar ska därför vara konstruerade och anpassade till hundarna så att de inte kan tränga sig ut, klättra över, fastna eller på något sätt skadas. Utöver valet av materialets lämplighet och hållfasthet är detta även en fråga om skötsel och goda rutiner för regelbunden genomgång av anläggningen. Kraven omfattar såväl inredningen av förvaringsutrymmen inomhus, t.ex. boxar och grindar som avgränsar olika bostadsdelar, och samtliga förvaringsutrymmen utomhus. Vid djurskyddskontroll av inredningen bör du särskilt uppmärksamma om det finns någon åverkan på

materialet som tyder på att hunden eller hundarna har bitit eller rivit på galler eller på något annat sätt försökt ta sig ut.

De allra flesta förvaringsutrymmen utomhus är konstruerade med någon form av fysisk avgränsning. Rymningssäkerheten är dock inte reglerad i detalj i djurskyddslagstiftningen. En hund kan t.ex. hållas på en ö, på en bostadstomt eller som gårdshund på ett lantbruk. Det kan då handla om förvaringsutrymmen som inte är stängslade, delvis stängslade, stängslade med prydnadsstaket som inte är rymningssäkert. Det är djurhållarens uppgift att förutse de risker som förvaringen av hunden kan leda till.

Utomhusutrymmet ska vara anpassat så att hunden kan utföra sina naturliga beteenden. En hund som hålls i en rastgård avgränsad med stängsel eller galler ska därför tillåtas ha uppsikt och kontroll över omgivningen utanför det, eftersom hunden är starkt motiverat att utföra ett sådant spaningsbeteende. Rastgården får därför inte utföras med täta väggar runt om, vilket framgår av föreskrifternas definition av rastgård i 1 kap. 6 §. Delar av ett utomhusutrymme kan däremot göras täta av olika skäl, t.ex. för att säkra ett område med skugga eller skapa siktbarriärer.

Hund 14. Förutsättningar finns att rädda hundarna ur hundstallet vid brand och djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förebygga risk för brand i stallet

Kontrollen bör omfatta:

- Om det finns förutsättningar för att rädda hunden eller hundarna vid brand.
- Om det finns ett fungerande brandlarm eller alternativt om det finns någon annan fungerande lösning för att snabbt kunna uppmärksamma berörda om att det har börjat brinna. Observera övergångsbestämmelserna.
- Om det finns en lättillgänglig och snabb väg där man kan få ut hunden eller hundarna om det börjar brinna.
- Om brandsläckare finns lättillgängligt eller hur man annars kan släcka en mindre omfattande brand om det har börjat brinna.
- Om övriga brandförebyggande åtgärder finns eller är planerade.
- Om personalen som sköter hundstallet har kunskap om hur räddning av djur ska ske i händelse av brand.

Vägledning

Det är viktigt att skilja på vilka bestämmelser som gällde i den gamla författningen (SJVFS 2008:5, och senare SJVFS 2019:28) och i den nya författningen (SJVFS 2020:8). Detta eftersom hundstallar som var i bruk vid ikraftträdande av de nya föreskrifterna den 15 juni 2020 har fram till 1 januari 2025 på sig för att anpassa stallarna enligt övergångsbestämmelserna. Ett hundstall är en särskild byggnad inredd med boxar för hållande av hundar. En bebodd bostad med olika rum inredda

för hållande av hund eller hundar betraktas inte som hundstall.

I den nya författningen har det förtydligats att risk för brand i hundstallar ska förebyggas.

Godtagbara förutsättningar att rädda djur vid brand

Kravet på att det ska finnas godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand har funnits i äldre föreskrifter och gäller därför för samtliga hundstallar. Kravet innebär främst att en anläggning ska vara planerad och utformad så att djur inte brinner inne när det redan brinner. Ett sätt att helt eller delvis uppfylla detta krav kan vara att ordna två eller fler av varandra oberoende utvägar för att ta ut djuren vid brand. Att utrymningsvägar hålls fria och inte blockerade av t.ex. snö vintertid, eller föremål som försvårar utrymning. Krav på brandsläckare i hundstall kan även ställas eftersom även en begränsad brandsläckning kan underlätta räddningen av djuren när det börjar brinna.

Förebygga risk för brand i hundstallar

Att förebygga risk för brand innebär mer specifikt att förebygga att brand överhuvudtaget uppstår i en anläggning. Detta tillägg i den nya författningen förtydligar att ytterligare förutsättningar bör vara uppfyllda. Förebyggande åtgärder är t.ex.:

1. Brandsläckare och brandvarnare finns alltid i hundstallet.
2. Undermåliga elinstallationer byts ut.
3. Skarvkablar i anläggningen ersätts med fasta vägguttag.
4. Plastcentraler byts ut mot centraler tillverkade i metall eller ljusbågståligt plastmaterial som provats och godkänts för 3 000 grader Celsius.
5. Jordfelsbrytare finns på anläggningen.
6. Brandfarligt material förvaras på betryggande avstånd från djurens förvaringsutrymmen, t.ex. lämplig plats för lagring av strö, foder.
7. Närliggande brandfarliga verksamheter bedrivs på betryggande avstånd från djurens förvaringsutrymmen, såsom heta arbete som alstrar värme eller gnistor (t.ex. vinkelslipning, skärbete, varmluftspistol, ogräsbränning, svetsarbete).
8. Inga felaktiga rutiner eller aktiviteter på anläggning som kan öka risken för att brand uppstår och sprids. Till exempel kan rökning i stallet, användning av levande ljus och tork av blöta textilier på vissa typer av direktverkande element öka brandrisken.

Kravet på att förebygga risk för brand gäller för hundstallar som tagits i bruk efter den 15 juni 2020, och från 1 januari 2025 för övriga. Jordbruksverket anser dock att vissa krav som hör till skötsel av verksamheten bör vara uppfyllda redan idag på samtliga anläggningar, t.ex. enligt punkterna 6, 7 och 8 ovan. De handlar om allmänna försiktighetsåtgärder som ska iakttas för att minska risk för skada för djuren, och som gäller i grunden för all djurhållning enligt djurskyddslagen.

De övriga kraven som kan innebära vissa investeringar från djurhållaren, t.ex. åtgärder enligt punkterna 1 – 5 ovan, ska vara uppfyllda på samtliga anläggningar den 1 januari 2025. Du bör diskutera med djurhållaren vilka resurser och rutiner, samt eventuella planerade investeringar som finns för att optimera brandskyddet om det behövs. Informera djurhållaren om övergångsbestämmelserna i förekommande fall, fråga gärna om det finns instruktioner för hur personalen ska gå till väga om det börjar brinna på anläggningen, samt att det kan vara en fördel att ha övat en snabb utrymning av djuren i stallet.

Hund 15. Den tillståndspliktiga anläggningen har, om det är aktuellt, utrymme för foder och foderhantering, bad- och skötselmöjlighet samt utrymme för att ta hand om hundar som behöver särskild vård

Kontrollen bör omfatta:

- Att en tillståndspliktig verksamhet har tillgång till följande utrymmen, om behovet kan vara aktuellt för denna verksamhet:
 - Utrymme där djurhållaren kan förvara och hantera foder.
 - Utrymme där hundar ska kunna badas eller duschas.
 - Närbeläget utrymme som kan värmas upp där en sjuk hund kan tas om hand och vårdas.

Vägledning

Tillståndspliktiga verksamheter med hund kan behöva ha tillgång till särskilda platser för att hantera foder, sköta eller isolera djur. Det gäller i de flesta fall större stationära hunduppfödningar, större kennlar, hunddagis och hundpensionat. Det är i grund en regel som har funnits i äldre författningar, men kravställningen har behovsanpassats i den nya författningen.

Kravet ska nu endast ställas om det finns ett verkligt behov. Länsstyrelsen bör då ställa dessa krav endast om verksamheten som söker tillstånd kan komma i en situation där någon eller några av dessa resurser kommer till användning: till exempel om djur förvaras på en anläggning och kan behöva badas (vilka moment ingår, hur länge förvaras hundarna, vilken aktivitet berörs av verksamheten?), eller utfodras. I de allra flesta fall anser Jordbruksverket att det är inte rimligt att kräva utrymmen eller anläggningar byggda ad hoc avsedda att endast användas i verksamheten. Ofta kan t.ex. ett badrum i en befintlig bostad, eller ett rum där man tillfälligt håller en sjuk hund skilt från andra djur uppfylla dessa behov. Ett utrymme där en hund ska kunna tas om hand enskilt behöver inte vara ett förvaringsutrymme som uppfyller medicinskt hygieniska krav på ”isolering”, vilket kanske skulle kräva separat ventilation, separat in- och utgång m.m.

Hund 16. Hunden/hundarna hålls i ett klimat som är anpassat efter varje djurs behov och till djurhållningsformen. Djuren utsätts endast tillfälligtvis för luftföroreningar

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden eller hundarna som hålls inomhus har isolerade och väl ventilerade förvaringsutrymmen.
- Att ventilationen i inomhusutrymmen säkerställer att fukt och luftföroreningar ventileras bort.
- Att klimatet i inomhusutrymmen säkerställer att hunden eller hundarna utan svårigheter kan upprätthålla sin värmebalans.
- Att mätningar görs vid behov, om du misstänker att ventilationsflöden är otillräckliga (koldioxidmätning) eller att rengöring av träck och urin inte är godtagbar (ammoniakmätning).
- Förekomst av fukt eller mögel som tyder på bristande ventilation.
- Förekomst av kalldrag.

Vägledning

Luftkvalitet

En god luftkvalitet i inomhusutrymmen är en grundläggande förutsättning för att hålla djur inomhus. Höga halter av koldioxid, fukt och ammoniak indikerar sannolikt en för hög djurbeläggning i kombination med otillräcklig luftväxling (koldioxid eller relativ fuktighet) respektive dålig rengöring av främst urin inomhus (ammoniak). Höga halter ammoniak i en närmiljö indikerar sannolikt bristande renhållningsrutiner och särskilt bristande bortförsel av träck och urin i inomhusutrymmen. Observera att mätning av ammoniak och koldioxid bör göras där hundarna vanligtvis befinner sig. Mätningar vid liggplatserna görs lämpligen i hundarnas aktuella noshöjd.

Vid bedömning av ventilationen bör du även notera om det finns synliga fuktskador i väggar eller tak, och vad som känns i form av dofter och temperatur i miljön. Fuktskador kan vara en indikation på att det har varit för hög luftfuktighet i utrymmet, och indirekt vara ett tecken på att ventilationen inte är rätt dimensionerad eller har dålig funktion. Kallrasen som orsakar nedkylning av golvytan och kalldrag utefter golvet kan försvåra för hunden att upprätthålla värmebalans.

Det kan finnas andra luftföroreningar i hundens närmiljö/inomhus som påverkar dess välfärd negativt, t.ex. tobaks- eller cannabisrök som uppmärksammas av vissa kontrollmyndigheter vid djurskyddskontroller. Hundar har rapporterats ha ett större

antal receptorer i hjärnan för cannabinoider än människor och de kan därför vara känsligare för cannabis. Om du, vid en djurskyddskontroll av hund, konstaterar att problemet kan vara aktuellt så bör du även verifiera att skadliga ämnen förvaras oåtkomliga för djuren i hushållet (livsmedel innehållande marijuana, ofta innehållande choklad). Det är inte möjligt att ställa krav på helt rökfria miljöer i ett hushåll för att kunna hålla djur, vilket sannolikt innebär att du måste konstatera att djuret är påverkat i en viss situation. När det gäller djurhållning i en sådan miljö är risken sannolikt som störst om hundarna är närvarande vid fester eller liknande arrangemang.

Vid djurskyddskontroll av djurhållning där luftföroreningar kan påverka djurens välfärd negativt, men där föreskrivna gränsvärden saknas, kan du stödja dina bedömningar och möjliga åtgärdskrav på bland annat följande lagstiftning:

- 2 kap. 1 § djurskyddslagen (skydd mot onödigt lidande och sjukdom).
- 2 kap. 2 § djurskyddslagen (att hålla djur i en god miljö som främjar deras välfärd, ... , och som förebygger beteendestörningar).
- 2 kap. 3 § djurskyddslagen (djurhållaransvar gällande kompetenskrav. Djurhållaren ska vara införstådd om riskerna och ha vidtagit nödvändiga försiktighetsåtgärder).
- 3 kap. 3 § SJVFS 2020:8 (tillförsel av frisk luft och bortförande av fukt och luftföroreningar säkerställs i inomhusutrymmen).

Vid förekomst eller tilldelning av farliga ämnen, dessutom (se mer om skadliga ämnen under [Hund 39](#)):

- 4 kap. 3 § djurskyddsförordning (förbudet att ge ... ämnen till ett djur för att påverka djurets beteende i annat syfte än att förbygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom ...). Tillämpbar endast vid konstaterad aktiv tilldelning av t.ex. livsmedel innehållande cannabis till djuret.
- 3 kap. 21 § SJVFS 2020:8 (ämnen som kan vara skadliga för djur ska förvaras oåtkomligt för dem).

Temperatur

Den tidigare lagstiftningen innehöll även ett allmänt råd om lämpliga temperaturer i hundstallar som skulle hållas mellan plus 10 och 21 grader Celsius. Detta allmänna råd fick med åren en viss normerande effekt och detta temperaturintervall kan anses vara ett bra riktvärde. En sådan temperaturintervall kan dock inte garantera en god miljö till alla sorters hundar och det allmänna rådet har därför tagits bort. Till exempel behöver valpar och nakenhundar oftast varmare inomhusutrymmen medan hundar med tjock päls föredrar svalare förvaringsutrymmen. I den nuvarande författningen föreskrivs att djur ska upprätthålla värmebalans i sina förvaringsutrymmen (3 kap. 3 § SJVFS 2020:8) och vid sina kojor (3 kap. 5 § SJVFS 2020:8). Detta ger djurhållaren större möjlighet att utforma lämpliga utrymmen där optimala temperaturförhållanden kan styras och anpassas. Det kan exempelvis ordnas en styrning av klimatet i

anslutning till djurens liggplatser istället för ett allmän temperaturintervall i hela stallet (golvvärme i del av utrymmet, värmetak m.m.). Detta underlättar för hundar som gärna växlar mellan varmare och kallare områden i ett förvaringsutrymme, eller för unga och gamla hundar som kan behöva varmare liggplatser. Ett annat sätt att anpassa hundarnas möjlighet att upprätthålla värmebalansen är att sätta på dem täcken. Det är en lösning som kan behövas tillfälligt av olika skäl men som inte bör accepteras om hunden konstant har behov av detta för att hålla sin värmebalans ett förvaringsutrymme.

Hund 17. Hundar som hålls utomhus har ett efter sitt behov anpassat skydd mot stark värme, nederbörd, fukt, blåst och kyla

Kontrollen bör omfatta:

- Att hundkoja eller ett inomhusutrymme finns där hunden kan söka skydd mot stark värme, nederbörd, fukt, blåst och kyla.
- Att kojans konstruktion är isolerad och rätt utformad.
- Att samtliga hundar i förvaringsutrymmet har tillgång till tillräckligt med liggplatser inomhus eller i koja på ett sådant sätt att alla djur kan ligga och vila samtidigt.
- Att marken är tillräckligt dränerad.
- (För bedömning av hundens förutsättningar att upprätthålla sin värmebalans se [Hund 46](#)).

Vägledning

En hundkoja ska alltid vara isolerad samt väl ventilerad. På sommaren för att skydda mot värme- och solstrålning och på vintern för att behålla värmen. Värmeisolering är även nödvändig för att förhindra kondensbildning och ventilationen behövs för att leda bort den från hunden avgivna värmen och fukten. Reglerbar ventilation i form av ventiler kan behövas särskilt för kojor som har små öppningar. Djurhållaren måste själv bedöma om hunden som ligger i en koja behöver skydd från blåst. Detta kan variera beroende på hur kojans placering i relation till andra byggnader, om en vindsluss behövs och byggs in i kojans konstruktion eller annat vindskydd som anläggs utanför kojans konstruktion, om det handlar om en sommar- eller vinterkoja, hundens ras m.m.

I kojans konstruktion ska hunden kunna upprätthålla sin värmebalans och ligga i naturlig ställning. Föreskrifterna håller en låg detaljeringsnivå och anger inte närmare på vilket sätt detta ska åstadkommas. Det innebär att det är upp till djurägaren att välja hur kojans konstruktion ska göras och vilka material som ska användas för att uppfylla kravet, vilket kan bland annat variera beroende på hundens ras, ålder, eventuell elektrisk temperaturreglering, storleken på koja samt det klimat som råder.

Det är relativt vanligt att hundar hålls i kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen. Under förutsättning att en hund som hålls i en rastgård har fri tillgång till ett inomhusutrymme utgår kravet på koja om djurhållaren ordnar en lämplig liggplats inomhus. Hunden ska på så sätt alltid kunna nå en liggplats där den kan vila och upprätthålla värmebalansen. Betydelsen av begreppet ”fri tillgång” har förklarats under kontrollpunkten [Hund 7](#).

Marken ska vara tillräckligt dränerad för normala väderleksförhållanden för att skydda hunden från fukt, som kan predisponera för svampangrepp på tassar. Dessa skador kan bero på att hunden har hållits länge på fuktigt underlag. Mer information om dränerad mark finns under kontrollpunkten [Hund 7](#).

Hund 18. Endast hundar lämpade för utevistelse under den kalla årstiden hålls utomhus dygnet runt under vintertid

Kontrollen bör omfatta:

- Att varje enskild hund som hålls utomhus har de rätta förutsättningarna för denna typ av djurhållning.

Vägledning

Endast hundar som är lämpade för ständig utomhusvistelse får hållas utomhus dygnet runt vintertid. Det är inte alla hundraser eller individer som klarar av att ständigt vistas utomhus med endast tillgång till en koja som liggplats under vintern. Även om dessa hundar hålls i rastgårdar med väl isolerade eller eluppvärmda kojor kan en hund som inte lämpar sig för ett sådant klimat tvingas välja att ligga kvar i kojan större delen av dagen.

Vissa hundraser kan vara olämpliga att hållas ständigt utomhus, medan arktiska spetstyper oftast har de rätta förutsättningar. De senare har tjockare päls som isolerar bättre, tassar som står bättre emot kyla och bättre uppvärmning av kroppens extremiteter. De flesta korthåriga hundar, eller hundar med mycket lite underull och hundar med låg fettansättning är generellt sett mindre lämpliga för en sådan djurhållning och riskerar att ligga passiva i kojan mestadels av tiden.

Individer som får hållas dygnet runt utomhus under vinter ska även ha anpassat sig successivt till ett sådant klimat, genom lämplig acklimatisering.

Majoriteten av hundraserna har inte päls och fysiologi av den beskaffenheten som arktiska hundraser har och behöver därför ha tillgång till isolerade uppvärmda inomhusutrymmen som utestänger kyla. I sådana utrymmen och för dessa hundar är det lämpligt att placera hundens liggplats i den varma inomhusdelen om djurhållaren väljer att hålla dem i kombinerade inomhus- och utomhusutrymmen.

Hund 19. Kraven på rastgårdens utformning är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns minst en utsiktspost, eller fler vid behov, i ett förvaringsutrymme utomhus.
- Att hunden eller hundarna inte kan komma åt ämnen eller föremål som kan vara skadliga för dem.
- Att miljöberikning i förvaringsutrymmen inte kan utsätta hunden för skaderisk. (mer information om miljöberikning under kontrollpunkt [Hund 12](#)).
- Att det finns skydd för väder och vind, utöver hundkoja eller anslutet inomhusutrymme.
- Att det finns platser som kan ge skugga och sol.

Vägledning

Hundar ska inte komma åt farliga ämnen eller andra föremål som kan skada dem. Rastgården eller annat utomhusutrymme ska utformas på ett sådant sätt att djur inte skadas. Vad gäller rymningssäkerhet läs mer under [Hund 13](#). I en rastgård, eller särskilt på en bostadstomt om hunden hålls där, bör du särskilt uppmärksamma om det finns farliga ämnen eller vassa föremål, t.ex. skrot eller verktyg som hunden kan komma åt och skada sig på. Hundar som hålls utomhus ska ha tillgång till platser som kan ge skugga och sol samt skydd mot vind och nederbörd.

Utsiktspost

En utsiktspost där hunden kan sitta eller ligga på och spana över omgivningen är en mycket viktig miljöberikning vid utomhushållning. Rätt utformad och placerad används den ofta och länge av hundar. Det finns inga detaljerade krav på minsta yta eller höjd över marken. Höjden ska vara ”tillräcklig” för att hunden ska kunna ha kontroll över omgivningen och kan variera beroende på hundens storlek och huruvida den placeras på en plats som ligger högre eller lägre än omgivande mark. Höjden på utsiktsposten bör därför bidra till en ny utsikt för hunden jämfört med marknivån. Lämpligt mått beror på hunden eller hundarnas storlek och motsvarar därför åtminstone en lämplig liggplats för varje hund. Vid grupphållna hundar anpassas antalet utsiktsposter efter antalet djur men även deras benägenhet att vilja ligga tillsammans på en gemensam upphöjd plats (se foto på sid.1) Utsiktsposten ska vara lätt tillgänglig för djuren vilket innebär att det kan behövas en landgång för att nå den för äldre hundar eller hundar som av andra skäl behöver hjälp med att nå utsiktsposten, eller för utsiktsposter placerade högt över marknivån.

Hund 20. Då utomhustemperaturen är under noll ges djur som hålls helt eller delvis utomhus ljummet vatten minst 2 gånger per dygn

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns tillräckligt med vattenskålar eller andra anordningar för tilldelning av vatten.
- Att djurhållarens rutiner för tilldelning av vatten är godtagbara.
- Att hundar som hålls inomhus har fri tillgång till vatten.
- Att hundar, som inte är riskdjur, och som hålls utomhus ges vatten minst två gånger per dygn när utetemperatur är under noll grader Celsius.
- Att riskdjur har alltid fri tillgång till vatten.

Vägledning

Behov av vatten och fri tillgång till vatten

Hundar ska ges vatten i en mängd och en kvalitet som är anpassat efter deras behov. Behovet kan variera beroende på klimat (temperatur och relativ fuktighet i luften), hundens ålder, storlek och hälsostatus, fysisk aktivering, närings- och saltinnehållet i fodret, hundens individuella förutsättningar inklusive hull m.m. Vatten är också en viktig resurs som hunden behöver i vissa fall för att kunna återställa värmebalans, t.ex. vid återhämtning efter en ansträngning. Det är praktiskt omöjligt att beräkna med exakthet en optimal daglig giva av vatten till varje enskild individ, och ännu svårare att förutsäga när i tid hunden behöver en viss mängd vatten.

Huvudprincipen är därför att hundar ska ha fri tillgång till dricksvatten. Med fri tillgång till vatten menar vi att djurhållaren måste ordna ett system (t.ex. vattenautomat) eller en rutin att kontinuerligt fylla på vattenskålar så att hunden närsomhelst kan dricka när den känner behovet av det.

God kvalitet

Med dricksvatten menas vatten av god kvalitet för djuret vilket kan vara svårt att definiera genom föreskrivna halter eller gränsvärden av mineraler, kemiska eller biologiska kontaminerings- och gränsvärden. En god praxis är därför att erbjuda hundar vatten som anses vara tjänligt för människor. En hundhållning bedrivs alltid ”i närheten av människan” till skillnad mot andra typer av djurhållning i t.ex. viltägn eller på extensiva betesmarker. Tillgång till för människor tjänligt vatten till hundar kan därför anses vara en rimlig utgångspunkt och en god praxis även för hundar. Du bör använda lukt, syn och känsel vid bedömningen av vatten eller kontrollera varifrån djurhållaren tar vatten till hundarna.

Tilldelning av vatten vid kallt klimat

Då lufttemperaturen understiger noll grader Celsius måste djurhållaren vara mer

uppmärksam på tilldelning av vatten till hundar som hålls utomhus. Det är inte tillräckligt eller acceptabelt att låta hundarna äta snö för att få sitt vattenbehov tillgodosett, risken finns dessutom att snön i en rastgård har förorenats av träck eller urin. Det går dessutom mycket energi för att omvandla snön till vatten och risken är uppenbar att hunden inte får i sig tillräckligt med vätska. En optimal lösning är att anlägga vattenautomat i förvaringsutrymmet eller annan anordning som erbjuder frostfritt vatten, t.ex. vatten i väl isolerat eller eluppvärmt kärl. Djurhållaren kan även erbjuda vatten manuellt, och i så fall ska hundarna kunna dricka tillräcklig mängd vatten över dygnet. Ett minimum av två givor per dygn är föreskrivet, och det är i så fall en fördel om djurhållaren erbjuder hundarna ljummet vatten, de flesta djur tenderar att dricka mer ljummet vatten än kallt vatten. Vatten bör erbjudas oftare än två gånger per dygn i de fall hunden utfört kraftig fysisk aktivitet.

Riskdjur

Hundar som hålls utomhus och är sjuka, högräktiga eller digivande, unga valpar eller hundar som genom sitt beteende visar ett ökat behov av vatten betraktas som riskdjur, och ska alltid ha fri tillgång till vatten oavsett klimatförhållandena. Djurhållaren ska därför uppmärksamma hundar som uppvisar ett ökat behov av vatten genom sitt beteende eller sin status. Det kan till exempel bero på att hundar är stressade eller att det finns bakomliggande hälsoproblem hos djur som kan behöva senare undersökning. Diabetes mellitus och andra hormonella störningar, njur- respektive leversjukdom samt livmoderinfektion är exempel på sjukdomar som kan misstänkas när hundar av okänd anledning uppvisar ett behov av att dricka mycket eller oftare än vanligt.

Hund 21. Hunden/hundarna ges möjlighet till ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns tillräckligt med foder- och vattenskålar. Bedömningen om dessa hålls tillfredsställande rena görs under [Hund 6](#).
- Att hunden eller hundarna ges möjlighet att äta och dricka utan att bli störda eller stressade av andra hundar, övriga djur eller människor.

Vägledning

Foder- och vattenskålar behöver placeras rätt i miljö för att hunden inte ska känna stress eller konkurrens från andra djur. Utfodringen kan även med fördel ske utan matskål, genom att gömma foder, sprida det på en gräsmatta eller tilldela det genom olika typer av aktiveringsanordningar i syfte att ge hunden mental stimulans.

Om hundar hålls i grupp och du planerar en aviserad djurskyddskontroll kan det vara lämpligt att besöka djurhållaren i samband med utfodringen av hundarna. Hundarna bör då observeras på visst avstånd för att inte störa för mycket i deras

normala rutiner. Att närvara och observera hundar som utfodras i grupp kan ge en indikation på att kravet är uppfyllt men även information om hundgruppens interaktioner och sociala stabilitet. Du kan även be hundhållaren filma ett utfodringstillfälle av hundgruppen och diskutera det som framgår av inspelningen med djurhållaren.

Hund 22. Hunden/hundarna ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel som främjar deras hälsa

Kontrollen bör omfatta:

- Att fodret innehåller tillräckligt med och rätt sorts näring för den enskilda hunden.
- Att utfodringsrutiner är korrekta.
- Att fodret förvaras på ett korrekt sätt, i torr miljö och vid lämplig temperatur.

Vägledning

Djurhållaren behöver anpassa fodergivan så att djurens hull ska vara hälsosamt. Ett hälsosamt hull ska ses som ett bra hull i relation till hundens hälsa och den miljön den befinner sig i. Fetma, avmagring, vissa sjukdomar och dåligt allmäntillstånd kan bero på för mycket eller otillräckligt med foder, undermåligt foder eller till näringssammansättningen obalanserad foderstat.

Hälsواسpekten som har förtydligats i de nya föreskrifterna lägger ett tydligare ansvar på djurhållare att ha kunskap om vilken sorters foder och fodergiva som ska ges till hunden. Kunskap behövs även för att säkerställa att fodret främjar en god hälsa och förebygga hälsostörningar. Till exempel kan övervikt hos hundar få allvarliga konsekvenser för trubbnosiga raser eller andra hundar som har anatomiska defekter i form av trånga och krympta luftvägar. Djurhållaren behöver bland annat anpassa utfodringen efter hundens ålder, fysisk aktivitet, kastrationsstatus och andra individuella förutsättningar. Äldre djur som är i behov av att gå ner i vikt bör göra det med viss försiktighet och efter beslut om att det är rätt åtgärd. Djurhållaren kan vända sig till en veterinär klinik som kan hjälpa till att sätta ihop ett bra viktminskningsprogram. För mer information om hull och problem kopplat till under- respektive övervikt se även [Hund 3](#).

Vid en djurskyddskontroll bör du även notera om fodret förvaras på ett lämpligt sätt: ett fuktigt utrymme är oftast olämpligt för lagring av torrfoder och torrfodret ska inte kännas fuktigt. Hundar ska inte heller kunna komma åt förpackat foder, för att minska risken att de äter för mycket. Våtfoder kan förvaras i rumstemperatur eller behöva kyl- eller frysförvaring, och förbrukas kort efter öppning av förpackning. Använd lukt, syn och känsel vid bedömningen av foder.

Hund 23. Hunden/hundarna har fri tillgång till rent dricksvatten

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden eller hundarna har tillgång till vatten av god kvalitet.
- Att det finns tillräckligt med vattenskålar eller andra anordningar för tilldelning av vatten.
- Att hundar som hålls inomhus får fri tillgång till vatten.
- Att riskdjur har alltid fri tillgång till vatten oavsett om de hålls inomhus som utomhus. För identifiering av riskdjur se [Hund 20](#).

Vägledning

Vi har samlat vägledningen kring vattenkvalitet under kontrollpunkten [Hund 20](#).

Hund 24. Kraven kring avel är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden eller hundarna har lämpliga förutsättningar med avseende på anatomi, fysiologi och beteende för att användas i avel.
- Att hunden eller hundarna är i god fysisk och psykisk hälsa inför parningen, och inte har sjukdomar eller funktionshinder som kan nedärvas till avkomman.
- Att djurhållaren har kunskap och vidtar nödvändiga försiktighetsåtgärder för att förebygga oplanerad, oönskad eller överdriven reproduktion av de djur som han eller hon ansvarar för.
- Att djurhållaren har kompetens för att bedöma avelsdjurens förutsättningar för att kunna användas i avel (6 kap. 3 § punkterna 1- 6 SJVFS 2020:8).
- Att tvångsparning inte förekommer.
- Att tikar som förlösts två gånger med kejsarsnitt inte används fortsättningsvis i avel, eller om det första kejsarsnittet berodde på anatomiska defekter, att tiken har tagits ur avel.
- Att tikar inte paras förrän tidigast vid 18 månaders ålder.
- Att tikar får vila tillräckligt mellan kullarna.

Vägledning

Avelsdjurets allmänna förutsättningar

De nya föreskrifterna har förtydligat att djurhållaren som vill använda en hund i avel ska säkerställa att avelsdjuret är lämpligt ur ett anatomiskt, fysiskt och beteendemässigt perspektiv, samt att den är i god kondition och hälsa inför parningen. Till exempel ska hunden ha normalt utvecklade könsorgan samt normala kropps- och fortplantningsfunktioner. Detta allmänna aktsamhetskrav är inte kopplat till en obligatorisk veterinärbesiktning av hunden inför parningen,

vilket dock kan behövas om djurhållaren saknar information och behöver verifiera dessa förhållanden. Ett allmänt råd i föreskrifterna föreslår dock att en veterinär bör bedöma om en tik som är sju år eller äldre är lämplig att användas i avel.

Viss rasspecifik information som kan stödja bedömningar knutna till avelsarbetet finns bland annat i Svenska Kennelklubbens hälso- och avelstrategier för de olika hundraserna. I Svenska Kennelklubbens domaranvisningar (SRD) finns t. ex. generella krav på alla hundar relaterat till andning, ögon, bett och tänder, vikt, hud och päls, rörelser samt beteende³.

Genetiska, beteendemässiga och övriga förutsättningar för att använda en hund i avel

Avelsverksamhet är komplex och kräver stor kunskap hos djurhållare. I de nya föreskrifterna har vi förtydligat att kompetensen ska inhämtas genom utbildning eller motsvarande erfarenhet vilket länsstyrelsen kan verifiera vid en tillståndsprövning av en uppfödningens verksamhet. Avelsbestämmelserna gäller dock för all reproduktion av djur, och djurhållare som saknar kompetens kan hämta information från organisationer, veterinärer, etologer eller experter från t.ex. Sveriges lantbruksuniversitet eller genom facklitteratur. Exempel på lämpliga utbildningar och annan information i fotnot⁴. Hundar som ska användas i avel ska vara fria från beteendestörningar såsom överdriven rädsla eller aggressivitet. De ska inte bära på letala anlag eller defekter som kan nedärvas och medföra lidande för deras avkommor, eller hindra avkommorna att bete sig naturligt. Avel på hundar med andningsbesvär behöver särskilt uppmärksammas idag. Att kunna andas fritt är en grundläggande förutsättning för en god välfärd, medan att inte kunna andas ordentligt är ett funktionshinder som kan orsaka fysiskt och psykiskt (ångestframkallande) lidande. Du bör kontrollera noggrant avelshundar som är av dessa rastyper och kan ha kända defekter, till exempel kan du undersöka hundens andning efter en rask promenad. Andra viktiga förutsättningar som kan utgöra funktionshinder som bör kontrolleras kan, beroende på ras, vara: nosborrar, trångt svalg, överdriven pälsväxt om det påverkar rörelsemöjligheten, hudveck, ögon och ögonlock, extremt kortbenhet, tunga öron, raka has- och knäleder, inåtväxande svansar, vattenskallar, bettfel och felställda tänder m.m. Observera att även blandrasavel behöver kontrolleras eftersom det är viktigt att känna till vilka anlag respektive avelshunden bär på.

Om avelsdjuret bär på ett recessivt anlag för sjukdom, defekter eller letala anlag ska djurhållaren ha försäkrat sig om att parningen kommer att ske med en individ som är konstaterat fri från detta anlag. Parningskombinationen får inte antas leda till risk för förlossningssvårigheter eller funktionshinder hos avkommorna.

³ <https://www.skk.se/globalassets/dokument/utställning/sarskilda-rasspecifika-domaranvisningar-a7.pdf>

⁴ Exempel på utbildningar är Svenska Kennelklubbens grundläggande uppfödarutbildning, kurs i hund- och kattetologi vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Skolverkets utbildning inom ramen för naturbruksprogram på gymnasienivå eller kvalitetssäkrad utbildning bedömd av Djurbranschens yrkesnämnd (DYN).

Avel som strider mot dessa bestämmelser är inte tillåtet, men ska bedömas på individnivå. Bestämmelserna innehåller heller ingen lista på sjukdomar eller funktionshinder som skulle leda till ett automatiskt avelsförbud.

Övrig reglering

För att undvika att för unga tikar används i aveln finns en minsta ålder för parning vid 18 månaders ålder. En tik måste vara färdigväxt och mentalt mogen för att ta hand om en valpkull. Tiken behöver också vila mellan två valpningar och kravet på 12 månaders vila har funnits länge. De 12 månaderna beräknas från datumet för senaste valpning till det planerade datumet för nästkommande valpning. I de nya föreskrifterna ges dock möjligheten att tillämpa en kortare viloperiod om en veterinär har bedömt att det är lämpligt med hänsyn till tikens tidigare kullstorlek, tikens kondition vid tidpunkt för undersökning inför ny parning, samt tid som gått mellan löpen.

En vanlig fråga är varför det saknas reglering om maxantalet kullar för en tik, och i så fall varför. Jordbruksverket anser att antalet kullar endast är en av de indikatorer som kan beskriva tikens sammanlagda fysiska och psykiska belastning pga. avelsverksamheten. Fler faktorer som påverkar djurets individuella förutsättningar är: tikens hälsostatus, tikens fysiska och psykiska kondition vid tidpunkt för parning, tikens genetiska egenskaper (t.ex. trängre förlossningsvägar, som delvis kan vara beroende av hundrasen), tidigare händelse av kejsarsnitt, antalet tidigare kullar och antalet valpar i dessa tidigare kullar. Tikens förutsättningar som avelsdjur kan därför bedömas utifrån följande regler:

- 6 kap. 1 § punkt 1 och 2 SJVFS 2020:8:
Föräldradjur ska ha lämpliga förutsättningar och ska vara i god fysisk hälsa inför parningen.
- 6 kap. 1 § allmänt råd SJVFS 2020:8
En veterinär bör bedöma om en tik som är sju år eller äldre är lämplig att användas.
- 6 kap. 4 § SJVFS 2020:8:
Avelsstopp efter två, men ibland ett, genomfört kejsarsnitt.
- 6 kap. 5 § SJVFS 2020:8:
Minsta ålder vid första parning om 18 månaders regel samt 12 månaders vila före nästa valpning.
- 6 kap. 5 § allmänt råd:
En veterinär kan bedöma om en kortare vilotid än 12 månader kan accepteras i enskilda fall.

Djurhållaren måste uppmärksamma och sätta stopp för avel med hondjur som kan förväntas få förlossningssvårigheter. Djurskyddslagens förebyggande karaktär förtydligas genom denna regel som har införts i de nya föreskrifterna. Exempel på ökad risk för förlossningssvårigheter kan vara ålder hos hondjuret om det paras för första gången i hög ålder, eller om hondjuret paras efter tidigare kejsarsnitt.

Det kan hända att man måste utföra ett kejsarsnitt på grund av felläge hos fostren, men det bör rimligen inte hända mer än en gång i en tiks liv. Inför ett beslut om kejsarsnitt genom röntgen, ultraljud eller palpation kan en veterinär ibland bedöma om det är sannolikt att kejsarsnitt kommer att behövas vid framtida dräktigheter. Om anatomiska defekter upptäcks redan vid det första kejsarsnittet får därför en tik inte användas i avel igen. Dessa anatomiska defekter kan delvis vara överrepresenterade i vissa hundraser och måste därför särskilt uppmärksammas för dessa avelsdjur (t.ex. vissa trubbnosiga hundar – trånga förlossningsvägar).

Tvångsparning är inte tillåten. Med tvångsparning menas att tvinga hunden till parning genom att hållas fast om hunden uttrycker obehag eller försöker komma undan. Fasthållning vid hängning kan däremot vara acceptabelt om det behövs för att hundarna inte ska riskera att skadas.

Hund 25. Kravet på att valparna inte skiljs från tiken annat än temporärt, så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad följs

Kontrollen bör omfatta:

- Att valpar inte skiljs från tiken (eller likvärdig tik som ersättare för henne) annat än tillfälligt före de är åtta veckor gamla, eller
- Att valpar som tas ifrån tiken tidigare än vid åtta veckors ålder vid tidpunkt för separation från tiken har:
 1. helt övergått till fast föda,
 2. besiktigats av veterinär som bedömt deras hälsa som god,
 3. en säkerställd god välfärd.

Vägledning

Hundvalpar behöver vara med sin moder så länge de behöver hennes mjölk och omvårdnad, och detta behöver de normalt upp till ca åtta veckors ålder. Jordbruksverket har tidigare bedömt att en djurhållare ibland kan avvika enstaka dagar från de föreskrivna kraven på minst åtta veckor, men de gamla föreskrifterna gav ingen vägledning till djurhållare om vad som är viktigt att tänka på i dessa fall. Kravet på minst åtta veckor är kvar i de nya föreskrifterna, det finns stöd i forskningen för att detta är en lämplig period under vilken valparna behöver vara tillsammans med sin moder. Avvänjningen är normalt avslutad vid 7-8 veckors ålder, men andra behov av social utveckling kvarstår. Utöver själva avvänjningen pågår samtidigt hundens socialiseringsfas, under vilken den etablerar viktiga band till andra individer, såväl människor som artfränder. Det är en stor fördel för valparna, även när tiken inte längre är ständigt i deras närvaro, om det finns någon annan vuxen hund/hundar i hushållet eller i kenneln.

Det är generellt inte tillåtet att skilja valparna från modern före åtta veckors ålder. Vid avvikelse från åtta veckors ålder anges i de nya föreskrifterna vilka

förutsättningar som behöver vara uppfyllda för att säkra att valpen kan vara redo för en separation från sin moder. För detta krävs att samtliga punkter 1-3 nedan ska vara uppfyllda:

- En veterinär ska göra en hälsobedömning av valpen, och verifiera att den är vid god hälsa för att kunna separeras tidigare från sitt moderdjur. Djurhållaren behöver informera veterinären om syftet med denna hälsobedömning.
- Djurhållaren ska ha konstaterat att valpen helt har övergått till fast föda.
- Djurhållaren ska ha konstaterat att valpen genom sitt beteende uppvisar att den är redo att hållas självständigt. För bedömning om en valps välfärd och grad av självständighet från sin moder har det införts ett allmänt råd till 6 kap. 7 § första punkten SJVFS 2020:8.

I de tidigare föreskrifterna fanns ett förbud mot att flytta hela kullen tillsammans med tiken om inte särskilda skäl förelåg; detta förbud har tagits bort. Det finns inte något stöd för ett sådant förbud varken i forskning om djurs välfärd eller som smittskyddsförebyggande åtgärd. Under perioden är det viktigast för valparna att djuren hålls i en trygg miljö, helst i sin ursprungliga uppväxtmiljö om det är möjligt. Tidigare krav har därför omformulerats till ett allmänt råd kopplat till 6 kap. 7 § SJVFS 2020:8.

Hund 26. Operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt

Kontrollen bör omfatta:

- Att kraven kring operativa ingrepp följs.
- Att endast behörig personal utför operativa ingrepp.
- Att djurägaren ger eventuella injektioner enligt en veterinärs ordination och instruktion.

Vägledning

Grundregeln till operativa ingrepp är att dessa endast får utföras när det är befogat av veterinärmedicinska skäl, men det finns undantag. Identitetsmärkning med injicerbar transponder eller tatuering samt kastrering av hundar är operativa ingrepp som är tillåtna även om det saknas veterinärmedicinska skäl. Dessa ingrepp ska dock vara utförda av behörig personal.

Djurhälsopersonal får göra de ingrepp som de har formell och reell kompetens för. Det innebär i praktiken att en veterinär har formell kompetens att göra ”allt”, men de ska även ha den reella kompetensen. För övrig djurhälsopersonal så som legitimerade djursjukskötare gäller att de har den formella kompetensen att göra det som ingår i utbildningen, vilket inkluderar identitetsmärkning av hundar med injicerbar transponder och tatuering.

Identitetsmärkning av hundar med injicerbar transponder får även utföras av en

djurvårdare på nivå 2, identitetsmärkare och djurhållare som med godkänt resultat har gått en kurs i identitetsmärkning av hund med injicerbar transponder.

Djurhållaren får ge injektioner av läkemedel som en veterinär har ordinerat för det aktuella tillståndet hos det aktuella djuret vid det aktuella tillfället. Injektionerna ska ges enligt veterinärens instruktioner. Detta innebär att djurhållaren inte får initiera behandling på eget initiativ, ge läkemedlet till en annan individ eller på ett annat sätt eller vid ett annat sjukdomstillstånd.

Du kan komma i kontakt med djurägare som håller en hund som genomgått en svans- eller öronkupering. Dessa ingrepp är förbjudna i Sverige, om de inte har utförts av veterinärmedicinska skäl.

Det är inte acceptabelt att tejpa, binda eller på annat sätt tvinga upp eller ner öronen om det innebär ett lidande för hunden, oavsett om hunden är öronkuperad eller inte. Vid en skonsam uppbinding eller annan styrning av öron kan det vara normalt att hunden uppvisar visst besvär till en början men den måste vänja sig fort för att åtgärden ska bedömas som acceptabelt.

Efterbehandling vid öronkupering som utförs utomlands är en plågsam process och orsakar hunden onödigt lidande, den får därför inte genomföras i Sverige.

Öronställningar, uppbinding eller tejping av öronen efter en kupering orsakar lidande för hunden. Öronkupering förbjöds i Sverige redan 1944. I betänkandet till lagen angavs då, att även om man kunde bedöva valpen vid själva ingreppet, så var efterbehandlingen så plågsam att det var berättigat att förbjuda öronkupering i lagen. Förbudet mot svanskupering kom i anslutning djurskyddslagen som trädde i kraft 1988. Då ansågs att operationer bara skulle ske om det fanns veterinärmedicinska skäl. Öronen och svansen är mycket viktiga när hundar kommunicerar med varandra.

Hund 27. Den som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillgång till tillräcklig personal för att säkerställa hundarnas välfärd

Kontrollen bör omfatta:

- Att personalstyrkan är tillräcklig i förhållande till antalet hundar i verksamheten. Uppskatta en rimlig tillsyn- och skötseltid som djurhållaren ägnar åt hundarna.
- Att rutiner för tillsyn av hundarna och skötsel av verksamheten är godtagbara. Rutinerna ska vara kända hos personalen som arbetar med skötsel av djuren.

Vägledning

Djur ska ges tillräcklig tillsyn enligt djurskyddslagen och den som ansvarar för verksamheten ska dimensionera personalstyrkan för att kunna uppfylla kravet på tillsyn av djuren samt skötsel av djur och djurutrymmen. En god tillsyn av djur kan

även vara beroende av andra faktorer, t.ex. hur ett förvaringsutrymme är konstruerat eller inrett, om det är lätt att rengöra, om belysningen är rätt placerad och har tillräcklig styrka osv. Denna kontrollpunkt avser endast dimensioneringen av personalstyrkan. Den som ansvar för en verksamhet räknas givetvis in i personalstyrkan om han eller hon lägger ner tid och arbete i verksamheten.

I praktiken ska samtliga krav på tillsyn av djur och skötsel av djurutrymmen och övriga resurser som beskrivs i föreskrifterna kunna utföras regelbundet och med den frekvens som behövs (och som ibland är föreskrivet i detalj). Personalen ska därför ha kapacitet för att tillfredsställa hundarnas rörelsebehov, behov av social kontakt och mental stimulans varje dag, att utfodra och vattna dem, att rengöra förvaringsutrymmena, m.m.

Brist på personal eller på brist på kompetens?

En del länsstyrelser anser att ett riktvärde på 10-12 hundar per person kan i de flesta fall utgöra en rimlig personalstyrka. Detta behöver dock bedömas från fall till fall och länsstyrelsen behöver ta hänsyn till verksamhetens individuella förutsättningar: t.ex. hur anläggningen är utformad, om det finns större rastgårdar som underlättar den dagliga rastningen av hundarna, de rutiner som verksamheten har upprättat etc. Det kan ibland vara svårt att bedöma om en brist beror på personalstyrka eller bristande kompetens hos djurhållaren. Om en djurskyddskontroll visar på brister som är av systematisk karaktär bör du utgå från dessa objektiva observationer och ställa lämpliga frågor till djurhållaren och övrig personal. Om hundarnas beteende t.ex. tyder på att de inte är tillräckligt aktiverade beror detta på bristande fysisk aktivitet, annan stimulans (träning, mental stimulans) eller social kontakt med människor? Dessa bakomliggande orsaker beror i sin tur antingen på att för lite tid ägnas åt hundarna eller på bristande kunskap hos personalen som inte prioriterar rätt bland de åtgärder som krävs för att tillfredsställa hundarnas behov av aktivitet och social kontakt. Detta behöver belysas i dialog med ansvariga på verksamheten.

Konkret innebär det att denna punkt bör bedömas under kontrollens utförande, och du kan ofta ta ställning till denna kontrollpunkt först vid kontrollens avslut.

Hund 29. Kravet kring munkorg är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att munkorg används på korrekt sätt och är dimensionerad så den inte hindrar hunden att hässa.
- Att munkorg inte används på hunddagis eller hundpensionat annat än tillfälligt vid behandling av skador eller liknande.
- Att djurhållare endast använder munkorg på hunden när ett särskilt behov uppstår, och aldrig vid förvaring av hunden i ett förvaringsutrymme.

Vägledning

Hundar kan inte reglera temperaturen genom att svetta på samma sätt som vi människor. De måste göra sig av med överskottsvärme och sänka sin kroppstemperatur genom att hässa, t.ex. när de är stressade eller överhettade och på så vis återställa sin värmebalans.

Munkorg till hund ska endast användas tillfälligt och när visst behov uppstår, till exempel vid rastning av djur som är aggressiva, träning, undersökning eller behandling av hunden. Det förekommer t.ex. att hundar som biter sönder och skadar inredning hålls i sina förvaringsutrymmen med munkorg på och under en längre tid. Hunden kan då varken klia sig, sköta sin hygien och kan dessutom fastna och skada sig; en sådan förvaring är inte tillåten. Detta kan även leda till ökad stress i de fall destruktiva beteenden orsakas av frustration eller separationsångest som den genom munkorgen inte kan få utlopp för. Munkorg till hund kräver därför kontinuerlig tillsyn.

Det finns bara ett undantag från den strikta tillsynen på hunden vid användning av munkorg som gäller jakthundar vid jakt av vildsvin under förutsättning att villkoren i 3 kap. 34 § fjärde stycket SJVFS 2020:8 är uppfyllda. Även dessa jakthundar ska dock kunna sänka sin kroppstemperatur genom att hässa under jakten och ska vara försedda med pejlutrustning som med god marginal täcker det jaktområde där hundarna rör sig i för att lätt kunna lokaliseras.

Tättsittande munkorgar, med fast eller av mjukare modell (textil), medför att hundens mun stängs i munkorgen, och att hunden inte kan hässa, hosta eller kräkas i den. Om en sådan utrustning används ska detta ske under kortare stunder och inte i situationer där hunden riskerar att bli för varm. Djurhållaren ansvarar alltid för att bedöma hundens behov av att sänka sin kroppstemperatur genom att hässa. Risken för att hunden skulle kvävas om den kräks i en tättsittande munkorg gör att det är särskilt farligt att ens lämna hunden korta stunder utan tillsyn.

Hundar på hunddagis bör kunna samsas så bra att de inte ska behöva ha munkorg på sig. Munkorg får inte bli ett redskap för att kunna hålla hundar ihop som egentligen inte kan hållas tillsammans. Munkorg i sådana situationer kan leda till stark stress och frustration, och löser inte de grundläggande problemen i hundgruppen. Munkorg får inte heller användas till hundar, och särskilt till valpar, i en miljö där det finns farliga ämnen eller föremål som hunden har benägenhet att stoppa i sig.

Hund 30. Personen som driver en tillståndspliktig verksamhet har tillräcklig kompetens som förvärvats genom utbildning eller motsvarande erfarenhet

Kontrollen bör omfatta:

- Att personen som ansvarar för skötseln av djuren har tillräckligt med kompetens, till exempel utbildning eller erfarenhet.

Vägledning

Kompetenskrav

Kompetensen som krävs för att kunna bedriva en tillståndspliktig verksamhet ska vara anpassad till verksamhetens verkliga behov. Krav som ställs av länsstyrelsen vid en prövning av tillstånd för dessa verksamheter ska därför stå i proportion till dessa behov. Det finns inga krav på formell utbildning för att driva en tillståndspliktig djurhållning. De särskilda kompetenskraven som gäller för tillståndspliktig hundhållning är dock specificerade i 9 kap. 3 § SJVFS 2020:8. Djurhållaren ska inneha kompetens inom de områden som finns i denna bestämmelse, och som rör den verksamhet som bedrivs.

I förarbeten till djurskyddslagen (2018:1192) anges att generella utbildningskrav för alla som ägnar sig åt yrkesmässig djurhållning inte är optimalt för att försäkra nödvändig kunskap och erfarenhet hos alla grupper. Det innebär att du måste göra en samlad bedömning av sökandens utbildning eller övriga kompetenser samt den personliga erfarenheten. För en verksamhet som har anställd personal, utöver tillståndshavaren, innebär det att anställda ska ha kompetens för att kunna utföra de uppgifter som de ansvarar för. För bedömning om bristande kompetens även/istället beror på bristande personalstyrka, se kontrollpunkten [Hund 27](#).

Igångsättning

Det förekommer att en länsstyrelse anser att en verksamhet kan komma igång, i full skala eller med vissa begränsningar, även om den ansvarige inte har uppfyllt samtliga kunskapskraven som är nödvändiga. Oftast handlar det om kunskapsluckor som ska kompletteras genom viss utbildning. I de nya föreskrifterna har det införts en möjlighet för länsstyrelsen att, i anslutning till tillståndsprövningen, kunna göra dessa bedömningar. Två förutsättningar ska vara uppfyllda för att länsstyrelsen ska kunna överväga och medge en sådan igångsättning av verksamheten. Djurhållaren ska dels redovisa en tidsplan för komplettering av nödvändig kompetens och dels ska länsstyrelsen bedöma att djurskyddet inte påverkas negativt för de djur som ingår i verksamheten under denna tid.

Proportionerlig bedömning av kunskapskrav

I och med att kompetenskraven inom de sju kunskapsområden listade i 9 kap. 3 § SJVFS 2020:8 nu gäller för samtliga tillståndspliktiga verksamheter är det viktigt att dessa krav ställs på ett proportionerligt sätt (kraven gällde endast för personer som drev hundpensionat eller hunddagis i den gamla författningen). Beroende på vilken typ av verksamhet som provas gäller alltså att den ansvarige ska besitta kompetens inom de områden som är relevanta för den typen av djurhållning som han eller hon avser att bedriva. Även vissa kompetensområden har tillkommit, t.ex. kunskap om avelsrelaterade problem. Kunskap om avel är avgörande för en hunduppfödare men kanske mindre eller inte alls för en hunddagisverksamhet.

Kravet på praktik behöver också bedömas i relation till sökandens tidigare erfarenheter av praktisk hantering av djur under jämförbara förhållanden.

Djurhälsan

En vanlig fråga som ställs vid prövning av tillstånd enligt djurskyddslagen är om djurhälsa bör innefattas i prövningen. Som grundläggande kompetenskrav föreskrivs bland annat att sökanden ska visa kunskap om tillsyn och skötsel samt enklare hundsjukvård, samt om enklare smittskydd. I förarbeten till djurskyddslagen anger regeringen att djurhälsa, i den mån hälsotillståndet påverkar djurets välmående, innefattas i uttrycken djurskydd och djurvelfärd. Kravet på kompetens bör därför, enligt regeringen, omfatta även grundläggande kunskaper om djurs hälsa och hur man ska förebygga sjukdom hos djuret. Jordbruksverkets bedömning är så att djurhälsan är en viktig del av djurvelfärden och förutom kunskap om sådant som djurens beteende och fysiologiska behov är deras hälsa och hur man håller dem friska viktigt att kunna.

Kompetens inom smittskydd och djurhälsa är av stor vikt för de som importerar hundar från andra länder. För dessa personer som omfattas av tillståndsplikt enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen finns föreskrivna krav på kompetens inom djurskydd och smittskydd. Dessa personer måste förstå de risker som smittsamma sjukdomar kan medföra för såväl djur som människors liv och hälsa för att kunna anses vara lämpliga att bedriva en sådan handel. Vid import av valpar som behöver vara rabiesvaccinerade överlämnas valpar som är äldre än 12 veckor till valpköpare i Sverige. Detta ställer ytterligare krav på kompetens och omsorg hos uppfödaren i ursprungslandet som har ett särskilt stort ansvar för valparnas socialisering. Detta eftersom dessa valpar levereras från uppfödare/importören efter att valpens viktiga inlärningsfas (präglingsfasen) är avslutad.

Hund 31. Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?

Kontrollen bör omfatta:

- Notera om du har upptäckt andra djurskyddsbrister avseende hund, som inte är upptagna i kontrollchecklistan Hund.
- Notera om du har upptäckt andra brister, som är reglerade i annan lagstiftning än djurskyddslagstiftningen. Du bör överföra sådan information till den som ansvarar för att kontrollera dessa brister. Det kan vara din länsstyrelse eller någon annan myndighet. Uppmärksamma behovet av sekretessprövning vid överföring av information.

Vägledning

Här kan du eventuellt i fritext beskriva sådana brister i hundhållningen som inte finns upptagna specifikt i checklistan.

Kryssa "Ja" i checklistan

Om du inte uppmärksammar någon annan djurskyddsbrist som rör hundhållningen, utöver regleringen som omfattas av någon punkt i checklistan, kryssas "Ja" i checklistan. Även vid djurskyddsbrister som rör andra djurslag än hund kryssas "Ja" i hundchecklistan.

Du kan även uppmärksamma brister som inte rör djurskyddslagstiftningen under en inspektion hos en djurhållare. T.ex. om en offentlig kontroll enligt lag om tillsyn (2007:1150) över hundar och katter bör göras hos samma djurhållare. Brister som uppmärksammas och som rör andra lagstiftningsområden än djurskyddet, men som faller under länsstyrelsens kontrollansvar, ska inte noteras i hundchecklistan. Det kan dock på annat sätt handläggas inom myndigheten⁵.

Det kan även uppstå förhållanden som länsstyrelsen kan dokumentera för vidarebefordran till annan myndighet för kontroll av skatteförhållanden hos djurhållaren, kontroll om en hund är korrekt införd i landet, vidarebefordran av orosanmälan till lokala sociala myndigheter m.m. Uppmärksamma behovet av sekretessprövning i förekommande fall.

I samtliga dessa fall kryssas "Ja" i checklistan, eftersom samtliga brister som registreras i Djurskyddskontrollregister (DSK) ska ha bäring på djurskyddskontrollen av hund.

Kryssa "Nej" i checklistan om du har upptäckt andra djurskyddsbrister som rör hundhållningen

Det finns bestämmelser i Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter om hållande av hundar och katter, samt i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen som rör djurskyddsförhållandena men inte finns upptagna i kontrollchecklistan. Det kan handla om reglering i SJVFS 2020:8 som mycket sällan behöver kontrolleras, t.ex. försäljning av hundar i butiker eller på marknader. Vid en djurskyddskontroll kan du även notera missförhållanden som rör transportlagstiftningen, t.ex. ett bristfälligt fordon som brukar användas för transport av de hundar som omfattas av din djurskyddskontroll.

Hund 32. Finns eller söks tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen

Kontrollen bör omfatta:

- Antalet hundar som hålls samt om det kan krävas tillstånd när det gäller uppfödning, upplåtande, försäljning, förvaring eller utfodring av djur.
- Om det redan finns ett tillstånd kontrollera att villkoren för tillståndet följs eller är uppfyllda.

⁵ Till exempel foder, animaliska biprodukter, livsmedel inom primärproduktion, smittskydd, tillsyn av djurhälsopersonal, läkemedel på gården eller tillsynslagen.

- Om det behövs ett sådant tillstånd, och ett sådant inte redan finns, informera djurhållaren om kravet och informera om var djurhållaren hittar ansökningsblanketten.
- Om verksamheten kräver tillstånd:
 - ✓ Kryssa i rutan ”Ja” om ett tillstånd finns eller om djurhållaren redan har skickat in en ansökan,
 - ✓ Kryssa i rutan ”Nej” om tillstånd saknas,
 - ✓ Kryssa i rutan ”Ej aktuellt” i checklistan om ett tillstånd inte behövs för den aktuella djurhållningen.
- Om djurhållaren har sökt tillstånd, och djurskyddskontrollen utförs i syfte att ta ställning till ansökan:
 - ✓ Kryssa ”Ja” oavsett om du anser att du kommer att bevilja eller avslå ansökan. Det slutgiltiga ställningstagandet registreras i Platina. Om länsstyrelsen beviljar tillståndet registreras detta av handläggaren i efterhand manuellt i DSK.

Vägledning

I och med att tjänstedirektivet trädde i kraft den 27 december 2009 kommer alla godkännanden som beviljats efter detta datum att gälla tills vidare. Länsstyrelsen ska fatta beslut om godkännandet inom en i förväg viss fastställd tid, samt skicka ut ett mottagningsbevis (bekräftelsebrev) när en fullständig ansökan har kommit in. Regeln om så kallat tyst beviljande gäller som huvudregel enligt tjänstedirektivet. Tyst beviljande innebär att om en myndighet inte har fattat beslut i ett tillståndsärende inom den angivna tiden för handläggningen så anses tillståndet/godkännandet beviljat. Ett beslut om tillstånd/godkännande kan återkallas om eventuella villkor i beslutet inte uppfylls eller om sökanden inte längre uppfyller kraven på lämplighet (6 kap. 5 § djurskyddslagen).

Förmedling eller försäljning av hundar?

Bedömning av tillståndsplikt kan ibland vara svårt om en verksamhet, som i sig inte kräver tillstånd, har en sådan karaktär att den kan ändå omfattas av prövning enligt djurskyddslagen. Länsstyrelserna har till exempel uppmärksammat att en verksamhet som uppger sig förmedla djur i själva verket säljer djur och därmed bedriver tillståndspliktig verksamhet. Yrkesmässig försäljning och försäljning i verksamheter av större omfattning, bl.a. försäljning av tre eller fler hundar per år, kräver tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192). Förmedling av djur kräver inte tillstånd.

En förmedling av ett djur i sin enklaste form innebär att kontakt vidarebefordras antingen till säljaren eller till köparen för att på så sätt föra samman de båda parterna. En förmedlare som överför en sådan kontakt fungerar som en förbindande länk mellan köparen och säljaren.

En försäljning av ett djur i sin enklaste form innebär ett köp, där köparen mot en avtalad ersättning övertar äganderätten till djuret från säljaren.

Länsstyrelsen måste då bedöma i varje enskilt fall vilken roll en person har i en försäljningsprocess. Ovanstående beskrivning av en förmedlares roll innebär att han eller hon inte nödvändigtvis behöver ha någon särskild djurskyddskompetens eller ansvar för djurhållningen. En förmedlare i sin enklaste form behöver inte nödvändigtvis vara en djurhållare och därmed berörs i så fall inte denne av djurskyddsbestämmelserna. Det kan dock ibland vara svårt att dra en exakt gräns mellan rollerna som förmedlare och försäljare, särskilt då en uppgiven förmedlare åtar sig uppgifter och ansvar som normalt ingår i en försäljningsprocess.

För att bedöma om en person som uppger sig vara förmedlare i själva verket har en sådan del i försäljningsprocessen att han eller hon istället ska anses sälja djuret och därmed kan komma att omfattas av krav på tillstånd, kan länsstyrelserna bland annat beakta om personen i fråga:

- är aktiv eller ansvarig vid urvalet av djur som kommer att säljas,
- testar djuret för att matcha det till en köpare som förväntar sig vissa specifika egenskaper (t.ex. visst avelsvärde, möjlighet att använda djuret i tävling eller bruksegenskaper),
- ansvarar för annonsering eller i praktiken har en avgörande roll i fråga om vilket djur som ska säljas till viss kund
- har ett ansvar för att säkerställa djurets smittskydds- och hälsostatus (t.ex. genom veterinärbesiktning, upprättande av hälsointyg eller vaccinationsintyg samt genom nödvändiga behandlingar inför köpet såsom avmaskning eller registrering i TRACES NT),
- bedriver verksamhet av viss omfattning, varaktighet eller yrkesmässigt,
- tar emot djur och förvarar dessa under viss tid (notera i detta sammanhang att även hållande av djur kan utgöra en tillståndspliktig verksamhet enligt 6 kap. 4 § första stycket 1 och 2 djurskyddslagen), eller
- är involverad i transporten av djuret och på så vis ansvarar för djurens välfärd samt för att transportbestämmelserna är uppfyllda.
- Debiterar en kostnad som skulle kunna tyda på att hantering av djuren ingår i servicen.

Länsstyrelserna behöver undersöka och göra en sammantagen bedömning av den faktiska roll som en uppgiven förmedlare har i en transaktion som leder till att ett djur överläts. Till stöd för sin bedömning kan länsstyrelserna exempelvis använda sig av de uppgifter som finns i TRACES NT, där bl.a. införsel av hundar i handelssyfte från andra EU-länder och från länder utanför EU registreras. Länsstyrelserna kan få tillgång till TRACES genom att mejla till Jordbruksverket: veterinarfragor@jordbruksverket.se.

Vid sin bedömning kan en länsstyrelse landa i ställningstagandet att en uppgiven förmedlare de facto har sådana uppgifter och roller som medför att verksamheten är tillståndspliktig. Ytterst är det domstol som avgör om en sådan bedömning är korrekt.

Hund 33. Kan sökanden anses vara lämplig att bedriva verksamheten?

Kontrollen bör omfatta:

- Tidigare djurskyddshistorik; domar, förelägganden m.m. som rör personen som ansöker om tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen.
- Om tidigare beslut riktade till sökanden har varit av allvarlig karaktär, eller om kraven i beslut inte åtgärdats.
- Om brister har upprepats.
- Kompetens inom smittskydd och transport i de fall hundar eller hundvalpar förts in i Sverige.
- Kunskap om hundhållningen i ursprungslandet i de fall hundvalpar förts in i Sverige.

Vägledning

Lämplighetskravet går utöver kompetens och utbildning. En person som har tillräcklig kunskap för att bedriva en verksamhet kan till exempel vara olämplig om tidigare erfarenheter, beslut eller domar har visat på bristande intresse eller praktisk kompetens att sköta hundar enligt gällande lagstiftning. Detta särskilt om historiken visar på allvarliga brister eller om brister i dennes djurhållning har upprepats. Om dessa brister uppmärksammas efter att sökanden har erhållit ett tillstånd kan en bedömning av bristande lämplighet kunna leda till att tillståndet bör återkallas.

En ansvarig som driver en verksamhet främst med ekonomiska intressen och på bekostnad av djurens välfärd är ett exempel på mindre lämplig person, oavsett personens grundkompetenser. Generellt kan man säga att en lämplig person som söker tillstånd måste visa förståelse för djurskyddslagstiftningens syfte att förebygga och förhindra lidande och sjukdom hos djur. Denna förståelse bör inkludera hela den kedja som verksamheten är en del av till exempel risker för djurhälsa och smittskydd, lämpliga transporter av djur, uppväxtförhållanden på platsen valparna föds upp om verksamheten avser import av hundar m.m.

Hund 34. Tillsyn sker av hundarna i tillräcklig omfattning.

Kontrollen bör omfatta:

- Rutinerna för hur och hur ofta tillsyn sker av hunden eller hundarna.
- Om det finns hundar som har obehandlade sår, skador eller sjukdomar eller ett avvikande beteende som tyder på sjukdom, skada eller andra beteendestörningar.
- Om det finns hundar som är nedsmutsade eller tovig.

- Om tillsyn kan ske av samtliga hundar utan svårigheter.

Vägledning

Djurhållarens tillsynsansvar omfattar en handlingsplikt, om en djurhållare har observerat ett problem men inte åtgärdar det så är tillsynen inte acceptabel. En tydlig anvisning om hur krav på tillsyn av djur ska tolkas finns i specialmotiveringen till tidigare djurskyddslag (1988:534) i regeringens proposition 1987/88:93 om djurskyddslag m.m.

”... I första stycket stadgas vidare att djur ska ges tillräcklig tillsyn..... Med jämna mellanrum förekommer rapporter om djur som utsatts för vanvård bl. a. därför att de lämnats utan tillsyn. Detta kan enligt min mening inte accepteras. Den som har djur i sin vård måste kontinuerligt ägna djuret tillsyn. I allmänhet måste krävas att tillsynen sker dagligen. I fråga om vissa djurslag eller djur i vissa åldrar kan tillsynen behöva ske ännu oftare. Samtidigt är det viktigt att tillsynen är så grundlig att missförhållanden uppmärksammas. Den senaste tiden har särskilt diskuterats frågan om tillsyn av burhöns. Jag vill i det sammanhanget särskilt framhålla vikten av att tillsynen anpassas till djurhållningen. Tillsynen och den tid som denna får ta i anspråk måste vara sådan att förhållanden som behöver åtgärdas också blir föremål för uppmärksamhet”.

Behov av tillsyn över djur kan enligt propositionen till tidigare djurskyddslag inte fastställas i detalj. Av propositionen framgår ingen övre gräns för hur mycket tillsynen ska ta i anspråk räknat som tid, som frekvens, eller som annan resurs. Tillsynen ska däremot utövas med kontinuitet, den ska vara grundlig, anpassas till djurhållningen och ska framför allt stå i proportion till behovet av åtgärder (allt som behöver åtgärdas ska ägnas så mycket tid och resurs att det faktiskt bli åtgärdat).

Brister som kan relateras till djurens välfärd kan ofta hänföras till punkten bristande tillsyn. Långa klor, sjuka djur som inte får behandling eller inte avlivas, dålig tandhälsa, magra eller överviktiga hundar, trasiga inredningar och bristande hygien är exempel som ofta tyder på bristande tillsyn. Du bör iakttä hunden eller hundarna och diskutera eventuella brister med djurhållaren. Har djurhållaren noterat dessa brister tidigare? Vad beror det avvikande beteendet eller skadorna hos djuren på? Det är viktigt att tillsynen anpassas efter den djurhållning som bedrivs och att tillsynen är så noggrann att brister och missförhållanden upptäcks och undanröjs så fort som möjligt.

Notera att den nya författningen har förtydligat att en god tillsyn även innebär att uppmärksamma avvikande beteenden hos hundarna, vilket ställer krav på djurhållarens kompetens. Flämtningar i normal rumstemperatur, undvikande beteende, överdrivet drickande, repetitiva självskadebeteenden eller tvångsbeteenden (flanksugning, filtsugning, slickande, svansjakt m.m.) är exempel på beteenden som kan uppstå när en hund får en känsla av konflikt eller frustration, om hunden bör tas till veterinär för att utesluta diabetes eller annan sjukdom, eller

om andra åtgärder behöver vidtas. Tillsynen av hundar ska vara tillräcklig oavsett om de hålls inomhus eller utomhus.

Det finns tillfällen där man bör skilja på djurägarens och annan djurhållarens ansvar. Om en kontrollmyndighet t.ex. riktar anmärkningar på ett djur som vistas på ett djurpensionat eller hunddagis kan de bakomliggande orsakerna ibland härledas till djurägaren även om djuret tillfälligt hålls av annan djurhållare.

För riskdjur krävs tätare tillsyn, vilket innebär *oftare än minst två gånger om dagen*, och i praktiken är en sådan tillsyn helt behovsstyrd. Med riskdjur menas t.ex. nyfödda, tikar vid tiden kring förlossningen, sjuka eller skadade hundar eller hundar som beter sig onormalt. Du bör diskutera med djurhållaren hur valpningar övervakas och hur extra rutiner eller enskilda djurplatser ordnas till hundar vid behov av extra tillsyn.

Hund 35. Sjuka/skadade hundar ges nödvändig vård. Ev. veterinär som anlitas

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden eller hundarna ser friska och oskadade ut, och inte uppvisar beteenden som kan vara tecken på ohälsa.
- Att behandling ges till samtliga hundar som är sjuka eller skadade.
- Att hundar med allvarliga skador eller sjukdomar och som inte är behandlingsbara avlivas på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt.
- Om det är relevant för din djurskyddskontroll: vilken veterinär anlitas eller brukar anlitas.
- Vilka rutiner som finns för att ge extra tillsyn, vatten, värme m.m. till en sjuk eller skadad hund.

Vägledning

En grundförutsättning för att kunna ge en sjuk eller skadad hund rätt vård är att djurhållaren har tillräcklig tillsyn över sina djur samt tillräcklig kompetens för att kunna ge vård själv eller söka veterinär när det krävs. Sjuka eller skadade hundar som inte får rätt vård tyder på bristande kompetens och eller bristande tillsyn. För bedömning av tillsyn (inklusive tillsyn av riskdjur) se [Hund 34](#).

För bedömning av denna kontrollpunkt se även [Hund 30 – Djurhälsan](#), [Hund 34](#) när det gäller utökad tillsyn för riskdjur, samt [Hund 20](#) när det gäller tillgång till vatten för riskdjur. Notera att denna bestämmelse berör såväl nödvändiga vårdinsatser som ”andra lämpliga åtgärder” (4 kap. § 1 första stycket djurskyddslagen). Andra åtgärder kan till exempel omfatta extra vatten, utökad frekvens av tillsyn över hunden, att flytta en sjuk hund till en varmare eller kallare miljö om den har svårt att upprätthålla värmebalans, anpassad foderstat m.m.

Hund 36. Avlivning av hundar sker enligt gällande föreskrifter och utan onödigt lidande för hunden

Kontrollen bör omfatta:

- Att avlivning av hundar sker på korrekt sätt.
- Om veterinär anlitas för avlivning av hundar.

Vägledning

Avlivning kan i många fall vara ett alternativ för att skydda djur från onödigt lidande. Avlivning ska utföras om en hund har en allvarlig sjukdom eller skada, som inte kan behandlas eller om en veterinär i det enskilda fallet bedömer att det är utsiktslöst att hunden inom en rimlig tid ska återfå en god djurvälstånd.

Avlivning av hundar bör normalt sett göras av, eller med överinseende av, veterinär, som besitter den kompetens som krävs för att det görs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt. Om avlivningen utförs av djurhållaren bör du kontrollera att djurhållaren har rätt kunskap och utrustning för att utföra detta. Bestämmelser om avlivning av hundar finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:8) om slakt och annan avlivning av djur.

Hund 37. Belysning finns så att tillsyn och skötsel av hundar kan ske utan svårigheter

Kontrollen bör omfatta:

- Att belysning finns och är tillräcklig för att tillsyn av djuren kan ske utan svårigheter oavsett tid på dygnet. Belysningen måste ge tillräckligt med ljus för att sår eller andra typer av skador på djuren ska kunna upptäckas.

Vägledning

I ett hundstall behövs alltid fast monterad belysning. Belysningen ska vara placerad och dimensionerad så att varje djur i respektive box går att inspektera oavsett tidpunkt på dygnet och året. För vissa tillsyns- eller skötselåtgärder kan det vara en fördel att ha tillgång till stark punktbelysning som inte behöver vara fastinstallerad. I ett förvaringsutrymme inomhus ska belysningen även kunna stödja hundens dygnsrytm och naturliga beteende, se [Hund 38](#).

Hund 38. Kravet på insläpp av dagsljus är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att det finns dagsljusinsläpp i hundens inomhusutrymme.
- Att kombination av dagsljus och artificiell belysning stödjer djurens välbefinnande.

Vägledning

Dagsljuskravet kan lösas på olika sätt, genom fönster i förvaringsutrymmen eller annat insläpp av dagsljus från tak eller fasad.

Det finns inga krav på att varje box ska ha ett individuellt insläpp av ljus, utom i de fall ett utrymme t.ex. har täta väggar runt om. I ett sådant fall måste varje box förses med egen dagsljuskälla. Om fönster eller andra anordningar placeras så att djuren kan se ut blir det också en miljöberikning, detta är dock inget krav.

I de nya föreskrifterna har Jordbruksverket förtydligat att djurhållaren behöver planera för och ordna en funktionell kombination av dagsljus och artificiell belysning. I delar av landet kan dagsljus helt utebli under långa perioder. Djurhållaren ansvarar för att styra kombinationen av dagsljus och den belysning som krävs för att stödja hundens dygnsrytm och naturliga beteende.

Hund 39. Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som hundar kan nå har skydd eller är utformade så att skaderisk inte föreligger

Kontrollen bör omfatta:

- Att belysning, fönster eller andra dagsljusinsläpp samt elinstallationer är skyddade så att hunden eller hundarna inte kan komma till skada.
- Övriga skaderisker i miljön där hundarna hålls.

Vägledning

Hundar som hålls i hundstall ska inte utsättas för risk för skador. I bostäder är det inte meningen att man ska ställa orimliga krav som exempelvis skydd för fönster eller kräva att ta bort alla elsladdar i ett rum, men djurhållaren ska ändå göra det han eller hon kan för att djuren inte skadar sig även i bostaden. För samtliga förvaringsutrymmen gäller delvis vägledningen om brandförebyggande åtgärder, se [Hund 14](#).

Skydd för fönster eller andra dagsljusinsläpp

När det gäller skydd för fönster eller andra inglasade partier i ett hunddagis, hundpensionat eller annan stallbyggnad kan behovet av skydd för glas variera beroende på bland annat:

- placeringen av ljuskälla i höjd (om hunden kan nå den).
- storlek/tyngd av hunden som ska förvaras i förvaringsutrymmet.
- Skyddsklass av glas. Det finns olika typer av glas som används i våra fönster eller andra bygglösningar. Moderna fönster kan vara försedda med okrossbara glaslösningar, laminerat glas m.fl. som klarar olika nivåer på personsäkerhet och t.o.m. angreppsskydd (inbrott, beskjutning m.m.).

Det är alltså viktigt att bedöma skyddsbehovet i varje enskilt fall. Om du kontrollerar ett hundstall eller en hunddagisanläggning kan du begära information av fönstrens skyddsklass/motståndsklass.

Denna kontrollpunkt innehåller även vägledning om övriga skaderisker som behöver uppmärksammas i ett inomhusutrymme

Det är viktigt att placera och låsa förvaringsskåp med läkemedel eller städkemikalier på ett sådant sätt att hundarna inte kommer åt dessa ämnen. Utrustning och miljöberikning ska inte riskera att skada hunden/hundarna och inredningen som ska vara fri från utstickande eller vassa föremål som hunden kan nå och skada sig på.

I en bostadsmiljö behöver djurhållaren vara uppmärksam på om den egna hundens beteende visar på ett behov att skydda vissa föremål eller ämnen. En sådan rekommendation gäller inte generellt och det är inte rimligt att ställa generella krav på inredning av en bostad. Om hunden däremot visar intresse för och kan komma åt glasdekorationer, elsladdar, för hunden giftiga växter, större mängder mörk choklad eller matrester som innehåller lök m.m. behöver djurhållaren uppmärksamma riskerna och ordna en säker djurmiljö i bostaden. Även hundfoder, eller annat djurfoder, bör förvaras oåtkomligt för hunden eller hundarna.

Elstängsel

Elstängsel kan användas till hund men kräver vissa försiktighetsåtgärder. Det ska endast användas utomhus och förvaringsutrymmen ska vara väl tilltagna (enligt minimimåtten i 10 kap. 3 § SJVFS 2020:8). Det är också viktigt att hunden ska kunna nå stängslet från marken av säkerhetsskäl, ett krav som har införts i den nya författningen efter samråd med Elsäkerhetsverket. Fler djurhållare har hört av sig till Jordbruksverket och undrar om det är tillåtet att förse taket eller nätstängsels överkant i en rastgård med en elstängseltråd för att förhindra hunden eller hundarna från att ta sig ut. Denna lösning är inte tillåten, eftersom en hund som får en elstöt just när den klättrar på stängslet riskerar att fastna och skada sig.

Hund 40. Buller i hundutrymmet har en godtagbar nivå och frekvens

Kontrollen bör omfatta:

- Att mekaniskt buller från ventilationsanläggningen eller andra bullerkällor i närmiljö inte upplevs som störande för hundarna.

Vägledning

Mätning av buller görs med ljudnivåmätare i hundens huvudhöjd.

Högt buller från en fläkt kan betyda att bullerdämpning behövs, indikera att den är felaktigt monterad, sliten eller behöver renoveras eller bytas ut. Det kan också

indikera att någon eller några fläktvingar är skadade eller saknas. Generellt bör bullerkrav inte ställas för hållning av hund i bostäder.

Hund 41. God tandhälsa upprätthålls

Kontrollen bör omfatta:

- Att djurhållaren sköter hundens tandhälsa.
- Be djurhållaren öppna hundens mun, och titta så att du kan se tandköttet och alla tänder.
- Lägg märke till hur hunden luktar ur munnen.
- Att djurhållaren anlitar veterinär för tandvård av hunden när så behövs.

Vägledning

Den kliniska veterinära erfarenheten har gett Jordbruksverket stöd för att introducera ett nytt uttryckligt krav på att upprätthålla en god tandhälsa hos hundarna i de nya föreskrifterna. Djurhållarna känner ofta inte till hur viktigt tandhälsan är för djurens välbefinnande.

En eftersatt tandhälsa kan leda till stort lidande för hunden. Det kan handla om tandsten, tandköttsinflammation, tandlossning (paradontit), tandfrakturer eller långtgående nedslitning av tänder. Hundhållaren ska själv kunna visa hur han eller hon sköter tandhälsan, alternativt redovisa hur han eller hon anlitar professionell hjälp för detta. Om hundar har problem i munhålan kan det till exempel visa sig genom att tandköttet är rött och därmed inflammerat, att hunden börjar tugga annorlunda eller att den uppvisar andra tecken på smärta från munnen, eller luktar illa ur munnen. Om hunden luktar illa ur munnen är det ofta tecken på dålig tandstatus men det kan även ha andra orsaker. Vid tecken på dålig tandhälsa så behöver djurhållaren låta en veterinär undersöka hunden och vidta lämpliga åtgärder för att åtgärda problemen. Förutom att hunden har ont, så ses samband mellan eftersatt tandhälsa och andra sjukdomstillstånd. Studier har t. ex. visat på direkta samband mellan tandlossning och kronisk njursjukdom. Smärta från munnen kan även leda till beteendeförändringar.

Allmänt om Hund 42 t.o.m. Hund 46

Kontrollpunkterna Hund 42 t.o.m. Hund 46 rör i huvudsak tillämpningen av 2 kap. 5 § SJVFS 2020:8 och rör hundens behov av social kontakt, rörelse, mental stimulans, vila och möjligheten att upprätthålla sin värmebalans. Bestämmelserna lyfter fram de grundläggande etologiska behov och naturliga beteenden som är viktiga för deras välbefinnande. Naturligt beteende är ett beteende som djuret är starkt motiverat att utföra och som ger djuret funktionell återkoppling, det vill säga att djurets motivation att utföra beteendet minskar när beteendet utförs. Onormala beteenden som exempelvis stereotyper, samt beteenden som människan aktivt styr, till exempel reproduktion, är inte aktuella här. För vissa punkter anges en specifik

frekvens, till exempel ”varje dag” eller ”största delen av dygnet”, för de krav där kontinuerlig tillgång till resurser eller åtgärder är extra viktiga för djuret.

Allmänt om kompetens

Ett allmänt krav på kompetens har införts i djurskyddslagen för att öka djurvälståndet och innebär enligt propositionen till ny djurskyddslag (Prop. 2017/18:147) att djurhållaren ska ha den kunskap som krävs för att tillgodose djurets fysiologiska och beteendemässiga behov. Kompetenskravet gäller för den som håller eller på annat sätt har hand om ett djur, oavsett om personen har hand om egna eller någon annans djur, varaktigt eller under en kortare tid. I samma proposition till djurskyddslagen anges bland annat:

- att kompetens är av grundläggande betydelse för en god djurvälstånd,
- att om problem ändå skulle uppstå har djurhållaren som besitter kompetens större möjligheter att hitta adekvata lösningar,
- att rätten att få hålla och ta hand om ett djur är förenad med ett ansvar och att tillräcklig kompetens ska vara en förutsättning för att hålla och hantera djur,
- att krav på kompetens bör innebära att den som håller eller på annat sätt tar hand om djur ska ha den kunskap som krävs för att tillgodose det aktuella djurets fysiologiska och beteendemässiga behov,
- att djurhållaren också ska kunna omsätta sina kunskaper praktiskt. Den som själv saknar praktisk erfarenhet kan kompensera detta genom att ta råd och stöd från andra personer som har tillräcklig erfarenhet.

I denna vägledning ges flera exempel på den kompetens som behövs för att säkra en god efterlevnad av lagstiftningen. Vägledningen belyser vilka kunskaper som behöver omsättas i praktiska tillsyns- och skötselåtgärder, eller genom lämplig utformning och berikning av de utrymmen där hundarna hålls.

I vägledning till kontrollpunkterna Hund 42 t.o.m. Hund 46 ges specifikt information om djurhållarens behov av kompetens som behöver omsättas i praktisk handling (utformning av liggplatser, skötsel- och rastningsrutiner, social kontakt m.m.). Detta för att kunna tillgodose hundens viktigaste behov och inte minst för att förebygga eller motverka uppkomsten av beteendestörningar hos hundar.

Hund 42. Hundens behov av social kontakt är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden erbjuds fysisk social kontakt med djurhållaren varje dag.
- Att social kontakt är anpassad till hundens individuella förutsättningar.
- Att rastgården hålls ren och i gott skick. Du bör särskilt uppmärksamma om hundens behov av social kontakt är uppfyllt om skötsel av rastgården är eftersatt.

Vägledning

Hunden skapar starka känslomässiga band till sina djurhållare och modern forskning tyder på att social kontakt med människan är ännu viktigare för socialiserade hundar än att vara med andra hundar. Social kontakt med människor har även visat sig ha en lugnande effekt på hundar, och deras motivation att leka med människor minskar inte när de får tillfälle att leka med andra hundar. Social kontakt är en nödvändig berikning för hundens välfärd.

Behovet av social kontakt ska anpassas efter varje hunds behov. Det är extra viktigt att erbjuda en valp mycket tid, och behovet kan även variera mellan olika hundar. Rastning och träning (som utgör en del av hundens sociala kontakt med sin djurhållare, läs mer under [Hund 5](#)) samt att klappa hunden har lugnande effekt på hunden och är exempel på aktiviteter som kan ingå i den dagliga sociala kontakten.

Kravet på daglig social kontakt i våra föreskrifter avser kontakten mellan hunden och människan. Social kontakt med andra hundar är också viktig, särskilt för unga hundar. Unga hundar som umgås med artfränder har bättre förutsättningar för att kunna hållas tillsammans med andra hundar även senare i livet.

Frågan om det går att fastställa ett minimum av daglig tid som ska ägnas åt sociala interaktioner med sin hund går inte att besvaras generellt. Behovet varierar mellan djurindivider, hur socialiserade de är och med hundens ålder. Det är också viktigt att uppmärksamma om hunden hålls ensam eller i grupp. Vid en djurskyddskontroll bör du särskilt uppmärksamma den sociala kontakten av ensamma hundar som inte hålls i hemmiljö tillsammans med djurhållaren. Det rör sig ofta om hund eller hundar som hålls i rastgård. Det kan vara hundar som uppvisar stress, rastlöshet och repetitiva beteenden. Andra hundar som erbjuds bristande social kontakt ser tillsynes lugna ut, men kan ändå ha en dålig djurvälfärd relaterad till ensamhet.

Du bör diskutera med djurhållaren vilka aktiviteter som hunden eller hundarna erbjuds varje dag, och vilka tidsaspekter det rör sig om. Lägg särskilt märke till om rastgården är full med avföring: kan det tyda på bristande rengöring eller bristande rastning eller social kontakt med hunden?

Hund 43. Hundens rörelsebehov är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Se [Hund 5](#).

Vägledning

Genom fysisk aktivitet ska hundar få utlopp för sitt rörelsebehov. Väl motionerade hundar upplever ett fysiskt välmående men även minskad stress och ökat psykiskt välbefinnande. För vägledning kring hundens behov av rörelse kan du läsa mer under [Hund 5](#).

Hund 44. Hundens behov av mental stimulans är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden ges möjlighet till mental stimulans.
- Att den mentala stimulansen är anpassad till hundens individuella förutsättningar och behov.

Vägledning

Hundar kan få mental stimulans genom att lösa uppgifter utan eller med liten fysisk ansträngning, och ska vara anpassad till hundens individuella förutsättningar och vad avelsarbetet har syftat till, men även efter det som hunden tycker om att göra. Att låta hunden använda luktsinnet är ett sätt att uppfylla hundens behov av att söka mat eller andra föremål och är en viktig del av den mentala stimulansen. Det finns ett stort utbud av aktivitetsleksaker som stimulerar hunden att lösa uppgifter för att få sin mat. Även att låta hunden nosa mycket på en promenad ger hunden mental stimulans. Mental stimulans kallas ibland för ”mental motion”, men ska dock inte ses som en ersättning för fysisk aktivitet, snarare som ett komplement.

Mental stimulans är användbar för hundar som är konvalescenta för att motverka uttråkning och rastlöshet. Det är till exempel viktigt att ersätta den uteblivna dagliga fysiska aktiviteten genom att mentalt stimulera sitt djur om en veterinär har ordinerat restriktiv fysisk motion/rörelse till djuret under en viss tid. Detta måste dock ske utifrån hundens individuella förutsättningar, och med hänsyn till dess hälsostatus, och bör därför ordnas på bästa sätt i samråd med veterinären.

Vid en djurskyddskontroll bör du särskilt uppmärksamma om hunden uppvisar stress, rastlöshet, hyperaktivitet eller avvikande/oönskade beteenden eller till och med stereotypier. Diskutera i så fall med djurhållaren vilka dagliga aktiviteter som hunden erbjuds. Observera att även överdriven passivitet kan vara tecken på otillräcklig mental stimulans.

Hund 45. Hunden får tillräckligt med vila

Kontrollen bör omfatta:

- Att särskilt arbetande hundar får tillräckligt med vila.
- Att kojor och övriga liggplatser ger hunden eller hundarna möjlighet att vila i en naturlig ställning.
- Att hundar kan komma undan från andra hundar när de ligger och vilar.

Vägledning

I en normal djurhållning erbjuds hundarna ofta tillräckligt med vila eftersom de flesta hundar hålls som sällskapsdjur utan krav på särskilt krävande arbetsuppgifter. Vid krävande fysiskt eller mentalt arbete, tävling eller träning är

det däremot viktigt att djurhållaren medvetet planerar för lämpliga viloperioder efter och ibland före dessa tillfällen. Detta kan till exempel gälla för draghundar, vallhundar, jakthundar samt sociala och andra tjänstehundar efter krävande arbete eller bruksprov. Behov av vila i dessa fall är relativt lätt att utläsa av hundens beteende efter hårt arbete. Däremot är planering av vila inför en krävande arbetsuppgift en aspekt som kräver lämplig kompetens och rutin från djurhållaren. Beroende på den omgivande miljön kan det vara nödvändigt att ordna liggplatser där hunden kan vara själv, och ibland i frånvaro av små barn.

Vid en djurskyddskontroll bör du verifiera att hunden ges goda förutsättningar för att kunna vila: till exempel att den erbjuds lämpliga liggplatser (mjuka, rena, skyddade från nederbörd m.m.), att liggplatserna är utformade och dimensionerade så att hunden kan vila i naturlig ställning samt att de är placerade i en miljö där hunden kan upprätthålla värmebalans under vila, se också [Hund 46](#).

Det är även viktigt att hundar som hålls i boxar i hundstall, i rastgårdar eller på ett hunddagis kan känna trygghet och kan komma undan från andra hundar när de ligger och vilar. Inredning och siktbarriärernas utformning samt deras placering i förhållande till hundarnas liggplatser/kojor bör därför ordnas på lämpligt sätt, läs mer under [Hund1](#) och [Hund 12](#).

Hund 46. Hunden kan upprätthålla värmebalansen

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden kan upprätthålla sin värmebalans under största delen av dygnet.
- Att förvaringsutrymmen utomhus ger hunden skugga, värme, torra liggplatser och har isolerad koja, skydd mot nederbörd m.m. så att de snabbt kan återställa sin värmebalans vid behov.
- Att hundar som behöver återställa sin värmebalans har tillgång till foder och vatten när sådana resurser behövs.

Vägledning

Värmebalans är ett centralt begrepp i föreskrifterna. Hunden kan upprätthålla sin värmebalans när det finns en balans mellan den värme som hunden producerar och den värme som hunden avger. Detta är en förutsättning för att hunden ska kunna hålla sin kroppstemperatur konstant oberoende av yttertemperaturen.

Eftersom en hund behöver hantera den belastning som ökad värme eller ökad kyla innebär måste djurhållaren säkerställa att hunden kan söka extra värme, skugga, skydd från vind eller nederbörd och ha tillgång till vatten eller foder och kunna återhämta sig snabbt efter en ansträngning.

En hund kan tillfälligt befinna sig utanför den optimala termiska zonen där värmebalans råder, till exempel en varm hund efter en tävling. I ett sådant fall krävs att djurhållaren har anpassat sina skötselrutiner (erbjuda vatten, skugga, vila, kyla ner djuret i vissa fall) och utformat djurmiljön på ett sådant sätt att hunden

snabbt kan återfå sin värmebalans. Kravet i föreskrifterna är därför satt så att hunden ska upprätthålla värmebalans ”största delen av dygnet”, och kunna hamna tillfälligt utanför sin termiska komfortzon under förutsättning att den ges förutsättningar för att återhämta sig. De åtgärder en djurhållare kan vidta för att hjälpa hunden att upprätthålla sin värmebalans, även om det handlar om en mindre del av dygnet, ska göras. Om en hund fryser vid sina rastningar bör djurhållaren överväga att sätta på hunden kläder eller täcke.

I föreskrifterna finns krav på att hundar ska kunna upprätthålla värmebalans inskrivna i fler bestämmelser. Hundar vid och efter en tävling, uppbundna hundar samt mycket kallt eller varmt klimat, är exempel på kritiska tillstånd som särskilt ska uppmärksammas. Även hundens individuella förutsättningar (ras, ålder m.m.), hull och hälsotillstånd påverkar dess förutsättningar att upprätthålla sin värmebalans. En trubbnosig hund i kombination med varmt klimat eller fysisk ansträngning, särskilt vid övervikt, kan utgöra ett riskdjur i detta sammanhang. Om hunden inte klarar av normal fysisk ansträngning, t. ex. en rastning i promenadtakt, eller normala väderförhållanden bör den undersökas av veterinär.

För bedömning om en hund kan upprätthålla värmebalans i sitt förvaringsutrymme och vid sina liggplatser se även [Hund 17](#).

Hund 47. Djurhållaren har vidtagit åtgärder för att förhindra fallskador på hundar i förvaringsutrymmen

Kontrollen bör omfatta:

- Vilka risker för fall från höjd som kan orsaka skada finns det i hundens förvaringsutrymme (som kan vara bostaden) och vilka åtgärder har djurhållaren i så fall vidtagit för att förhindra det?
- Att hunden inte kan hoppa ut genom fönster eller andra öppningar om den riskerar att skada sig.
- Att hunden inte riskerar att skada sig om den hoppar från balkong.

Vägledning

Ett fönster kan ge mycket stimulans om hunden kan sitta vid fönstret, titta ut och spana över omgivningen. Samma stimuli men också risker kan vara aktuella för hundar som vistas på balkong. Det händer dessvärre att hundar hoppar ut genom fönster, eller från balkong, och skadar sig allvarligt eller dör. I en privatbostad är det orimligt att kräva skydd för fönster när de hålls öppna men om hunden visar sådant intresse kan djurhållaren vara uppmärksam på detta, och t.ex. se till att stolar eller soffor vid eller under fönster inte ökar risk för fallskador.

Djurhållaren behöver även bedöma om balkongräckets höjd samt öppningarna i räcket kan utgöra en fallrisk för den aktuella hunden (hundens mankhöjd, benägenhet att hoppa, stimuli i närmiljö m.m.)

Uppmärksamma särskilt hundar som skäller i fönstret. Hundar bör inte heller kunna sticka ut huvudet från bilfönstret under transport.

Hund 48. Kraven avseende träning och rastning av hund med fordon är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta:

- Att hunden eller hundarna inte rastas från bil.
- Att fordonet har tillräcklig bromskraft för att snabbt få stopp, anpassat till dragkraften av hunden eller hundarna.
- Att övrig utrustning som används för att rasta eller träna hunden eller hundarna är ändamålsenlig.

Vägledning

Vilka fordon kan användas

Ett fordon är ett självgående eller bogserat transportmedel på hjul, band, medar eller liknande, det kan vara motordrivet eller inte. Med fordon avses till exempel bil, terrängskoter (terränghjuling eller snöskoter), moped, släpvagn m.m. En cykel är också ett fordon, oavsett om det drivs med muskelkraft eller elektrisk motor som har begränsad effekt och hastighet. En vanlig fråga är om det tillåts rasta hundar med hjälp av fordon som drivs av någon form av motor. Frågan i sig är inte relevant: ett motorfordon har ofta kraft för att kunna framföras i höga hastigheter man också bättre bromskraft för att snabbt få stopp på fordonet och undvika påkörning av djuret. Ett eldrivet fordon (motorfordon) utan trampanordning som är avsett för användning av personer med fysisk funktionsnedsättning klassas också som cykel om det är konstruerat för en hastighet som är begränsad till 20 km per timme.

Grundkravet vid rastning, träning eller tävling med hjälp av fordon är därför att fordonet ska ha säkrad bromskraft som krävs för att i första hand förebygga påkörning av djur. Att djur inte får överansträngas oavsett typ av hjälpmedel är ett övergripande krav som regleras i djurskyddslagen och som i praktiken inte är beroende av valet av ett visst fordon. Användning av fordon vid träning eller rastning av hund kräver gott omdöme och god kunskap från djurhållaren/föraren.

För att minska risker för skador på hunden krävs full visuell och auditiv uppmärksamhet på hunden från förarplatsen när fordon används som träningsutrustning. Full uppmärksamhet kräver därför en mycket god ögon- och hörselkontakt med djuren från förarplatsen. Bil eller liknande fordon där föraren sitter instängd i en hytt är därför inte tillåtna. Övriga fordon, inklusive motorfordon, som tillåter full visuell och auditiv uppmärksamhet är tillåtna och ska användas med stor försiktighet.

Hur ska hunden kopplas till fordon vid rastning, träning eller tävling

Vid rastning, träning eller tävling får hundar anspännas framför eller bredvid ett fordon, men aldrig bakom ett fordon (t.ex. vid dragkroken). Exempel på träningsutrustning som kan lämpa sig för att framföra en hund bredvid fordonet är en fjädrad anordning för hundkoppel som vanligtvis fästes på sidan av en cykel, så kallad cykelspringer eller motsvarande. Uppsikt över djuret och anpassning av hastigheten till den långsammaste hund vid gruppkörning är en förutsättning för att inte överanstränga eller skada hunden eller hundarna.

Med annan utrustning avses övriga hjälpmedel som används vid rastning, träning eller tävling som inte är fordon. Exempel på dessa kan vara skidor, en släde eller pulka, och är vanligt förekommande vid träning och tävling med draghundar.